

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΑΥΛΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ
ΠΡΟΤΥΠΑ (ΔΔΠ 38) – ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ
ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟ
Χ.Α.Α. ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ
ΠΡΟΒΛΕΠΟΝΤΑΙ**

ΚΩΣΤΟΥΔΑ ΦΩΤΕΙΝΗ

Γεώργιος Γεωργακόπουλος

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΜΑΙΟΣ, 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Περίληψη (στην Ελληνική)	4
Περίληψη	5
Κεφάλαιο 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	8
1.1.1 Η σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων στη σύγχρονη οικονομία	8
1.1.2 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία – Έννοια και Διακρίσεις	10
Κεφάλαιο 2: ΤΑ ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (ΔΛΠ 38)	
2.1 Γενικά για τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	11
2.2 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 - «Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία» Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής	12
2.3 Ορισμός Άυλου Περιουσιακού Στοιχείου και Κριτήρια Αναγνώρισης	14
2.4 Αρχική Αναγνώριση του Άυλου Ανάλογα με τον Τρόπο Απόκτησης	16
2.4.1 Μεμονωμένη απόκτηση άυλων στοιχείων του ενεργητικού	16
2.4.2 Απόκτηση άυλων ως μέρος της εξαγοράς μίας επιχείρησης	17
2.4.3 Απόκτηση άυλων με τη βοήθεια κρατικής επιχορήγησης	19
2.4.4 Απόκτηση άυλων με ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων	20
2.4.5 Εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία	20
2.4.5.1 Φάση έρευνας	21
2.4.5.2 Φάση ανάπτυξης	21
2.4.5.3 Κόστος των εσωτερικώς δημιουργούμενων άυλων περιουσιακών στοιχείων	23
2.4.5.4 Καταχώριση δαπάνης στην περίπτωση του εσωτερικώς δημιουργούμενου άυλου	24
2.5 Αποτίμηση άυλων περιουσιακών στοιχείων	24
2.5.1 Μέθοδος του κόστους	24
2.5.2 Μέθοδος της αναπροσαρμογής	25
2.6 Υπολογισμός της ωφέλιμης ζωής ενός άυλου στοιχείου του ενεργητικού	26
2.6.1 Άυλο με καθορισμένη διάρκεια ζωής	27
2.6.1.1 Περίοδος και μέθοδος απόσβεσης	27

2.6.1.2 Υπολειμματική αξία	28
2.6.2 Άυλο με ωφέλιμη ζωή αόριστης διάρκειας	29
2.7 Απόσυρση και Διάθεση Άυλου Περιουσιακού Στοιχείου	30
2.8 Γνωστοποιήσεις οριζόμενες από το ΔΛΠ 38	30
2.8.1 Γνωστοποιήσεις για άυλα που αποτιμώνται με τη μέθοδο της αναπροσαρμογής	33

Κεφάλαιο 3: ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Δ.Λ.Π. 38 ΓΙΑ ΤΑ ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3.1 Κίνητρα έρευνας	33
3.2 Μεθοδολογία	35
3.2.1 Επιλογή δείγματος	35
3.2.2 Διαδικασία οργάνωσης και μελέτης των μεγεθών σε πίνακα και διεξαγωγή συμπερασμάτων	36
3.3 Αποτελέσματα έρευνας	40
3.4 Συμπεράσματα και προτάσεις	49

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αποτελούν το επίκεντρο του σύγχρονου οικονομικού περιβάλλοντος, καθώς η συνεισφορά τους στην αξία της επιχείρησης είναι καθοριστική. Όλο και περισσότερες είναι οι επιχειρήσεις που αναγνωρίζουν τη σημασία τους και επενδύουν σε αυτά, σε μία προσπάθεια να παραμείνουν βιώσιμες και ανταγωνιστικές.

Η εκτεταμένη χρήση τους ανέδειξε δυσκολίες ως προς τον λογιστικό τους χειρισμό και το περιεχόμενο των πληροφοριών που πρέπει να τα συνοδεύουν, ώστε να αποδοθεί με ακρίβεια και επάρκεια, το μέγεθος της σημασίας τους στη λειτουργία και τη μεγέθυνση μίας οικονομικής μονάδας. Ωστόσο στο πλαίσιο της ομοιογένειας της πληροφόρησης και της διαφάνειας που επιδιώκουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, απαιτείται από τις επιχειρήσεις να δημοσιεύουν τουλάχιστον τις γνωστοποιήσεις που αυτά ορίζουν.

Η παρούσα μελέτη επιδιώκει να ανιχνεύσει την έκταση κατά την οποία οι ελληνικές επιχειρήσεις συμμορφώνονται με τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις των ΔΛΠ, ώστε οι χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις να παρέχουν πλήρη και ουσιαστική πληροφόρηση στα ενδιαφερόμενα μέρη, ως προς τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τους.

Ειδικότερα, εξετάζονται οι εισηγμένες επιχειρήσεις των κλάδων τεχνολογίας και τηλεπικοινωνιών καθώς, η δραστηριότητά τους είναι στενά συνδεδεμένη με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ (ABSTRACT)

The intangible assets are on the center of modern economic environment and their contribution to the value of an enterprise is decisive. Nowadays, more and more enterprises recognize their importance and invest on them, trying to remain viable and competitive.

The rising importance of the intangible assets has elected the difficulties on their accountant handling. Intangible assets have real value and are very important to a company's success, but are much harder to measure and quantify. However, the International Financial Accounting Standards, on the IAS 38, define the necessary notifications that should be published by all enterprises in order to insure transparency and homogeneity.

The present study aims to detect on which degree the Greek enterprises comply with the required notifications of IAS to provide complete and essential information by their financial statements to the interested parts (Stakeholders) about their intangible assets.

More specifically, on this study are examined the listed (in the Stock Market of Athens) companies that belong on the branch of Technology and Telecommunications because their activity is closely connected with the intangible assets.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση των αγορών, τη διεύρυνση των συναλλαγών, την έντονη μεταβλητότητα και αβεβαιότητα. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι περισσότερες επιχειρήσεις αναγνώρισαν τη σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων καθώς αυτά μπορούν να βοηθήσουν στην διατήρηση ή και την αύξηση της εταιρικής αξίας. Έτσι, γεννήθηκε η ανάγκη της ολοκληρωμένης καταγραφής, συστηματικής παρακολούθησης και αξιόπιστης αποτίμησης των στοιχείων αυτών.

Οι ρυθμιστικοί μηχανισμοί, προς την ίδια κατεύθυνση, προχώρησαν στη θέσπιση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, λογιστικών κανόνων ευρέως αποδεκτών που έχουν ως απώτερο σκοπό τους τη συγκρότηση μίας κοινής επιχειρηματικής γλώσσας που θα ενημερώνει με διαφάνεια τους επενδυτές και θα διευκολύνει τις συναλλαγές και τις λοιπές λειτουργίες της αγοράς. Ωστόσο, παρά τη σταδιακή υιοθέτηση των ΔΛΠ, ακολούθησαν πολυάριθμα χρηματοοικονομικά σκάνδαλα παγκοσμίως με επιχειρήσεις κολοσσούς να καταρρέουν από τη μια στιγμή στην άλλη. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι η πρόθεση για σύγκλιση και διαφάνεια στην πληροφόρηση που επιδιώκουν τα ΔΛΠ δεν αρκεί, αλλά χρειάζονται επιπλέον ελεγκτικοί μηχανισμοί που να διασφαλίζουν την πιστή εφαρμογή τους.

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί, εστιάζοντας στα άυλα περιουσιακά στοιχεία που αναφέρονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις επιχειρήσεων που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, να διαπιστώσει πόσο πιστά τηρούνται οι κανόνες που απορρέουν από το ΔΛΠ 38. Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκαν τα άυλα περιουσιακά στοιχεία έγκειται στις ιδιαιτερότητες που σημειώνουν στην λογιστική τους διαχείριση, απεικόνιση και πληροφόρηση που τα συνοδεύει, εξαιτίας της φύσης τους, της αβεβαιότητας που συνδέεται με τις ροές που θα αποφέρουν στην επιχείρηση, του υποκειμενισμού που χαρακτηρίζει την αποτίμησή τους, κ.ά.

Οι ελληνικές εισηγμένες στο Χ.Α.Α. επιχειρήσεις του κλάδου τεχνολογίας και τηλεπικοινωνιών εμφανίζουν μια σταθερά ανοδική πορεία ως προς το βαθμό συμμόρφωσής τους με τα όσα ορίζει το ΔΛΠ 38 σχετικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Όμως, τα περιθώρια βελτίωσης των πληροφοριών που οι επιχειρήσεις αυτές εμφανίζουν στα ετήσια οικονομικά δελτία τους είναι σημαντικά, καθώς διαπιστώνεται ότι η πληροφόρηση που παρέχεται στα ενδιαφερόμενα μέρη είναι ελλιπείς και, πολλές φορές, συγκεχυμένες.

Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκαν τα ετήσια δελτία των είκοσι δύο επιχειρήσεων που απαρτίζουν τους κλάδους τεχνολογίας και τηλεπικοινωνιών και είναι εισηγμένες στο Χ.Α.Α.

Οπότε, γίνεται σαφές ότι μελετήθηκε ένα δείγμα μικρό και μη αντιπροσωπευτικό του συνόλου των εισηγμένων στο Χ.Α.Α. επιχειρήσεων.

Για τη μελέτη των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η διχοτόμος προσέγγιση και καταρτίστηκε ένας πίνακας που παρουσιάζει κατά έτος την παροχή ή μη των πληροφοριών που προβλέπει το ΔΛΠ 38.

Το πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιεί μία πρώτη εισαγωγή στην έννοια των άυλων περιουσιακών στοιχείων, εξαιρεί την σπουδαιότητά τους στη σύγχρονη οικονομία και αναφέρει τις βασικές διακρίσεις τους.

Στη συνέχεια, το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει το θεσμικό πλαίσιο γύρω από τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, όπως αυτό ισχύει σήμερα για τις εξεταζόμενες επιχειρήσεις. Αναλύει δηλαδή το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38, το πρότυπο που είναι υποχρεωμένες να ακολουθούν οι εισηγμένες επιχειρήσεις στην Ελλάδα σήμερα, για το λογιστικό χειρισμό των άυλων στοιχείων που διαθέτουν. Οριοθετείται το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω προτύπου, περιλαμβάνονται τα κριτήρια αναγνώρισης για να καταχωρηθεί ένα άυλο στον ισολογισμό αλλά και η λογιστική τους παρακολούθηση μέχρι και το σημείο διαγραφής τους από τις καταστάσεις. Τέλος, αναφέρονται όλες οι γνωστοποιήσεις που πρέπει υποχρεωτικά να πραγματοποιεί μία επιχείρηση για τα άυλα που διαθέτει, βάση των οποίων συγκροτείται και ο πίνακας βαθμολόγησης της κάθε επιχείρησης, τα αποτελέσματα του οποίου αποτελούν το αντικείμενο του τρίτου κεφαλαίου.

Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο περιγράφονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την επισκόπηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων των κλάδων τεχνολογίας και τηλεπικοινωνιών. Πίνακες και διαγράμματα βοηθούν να αποτυπωθεί η συμμόρφωση των εξεταζόμενων επιχειρήσεων με τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις, όπως αυτή σκιαγραφείται μέσα από τις σημειώσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, το πλέον επίσημο μέσο πληροφόρησης των ενδιαφερόμενων μερών μία επιχείρησης. Τέλος, διατυπώνονται τα βασικότερα συμπεράσματα και δίνονται προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1.1 Η σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων στη σύγχρονη οικονομία

Η επιχείρηση ως οικονομική μονάδα παραγωγής είχε στη διάθεσή της, σύμφωνα με τους κλασικούς οικονομολόγους, τρεις παραγωγικούς συντελεστές, τη γη, την εργασία και το κεφάλαιο, τους οποίους έπρεπε να συνδυάσει και να αξιοποιήσει αποδοτικά ώστε να παράγει το επιθυμητό οικονομικό αποτέλεσμα. Η διεύθυνση της κάθε παραγωγικής μονάδας απέδιδε ιδιαίτερη βαρύτητα στην απόκτηση και τη διαχείριση των υλικών περιουσιακών στοιχείων με απώτερο σκοπό την επίτευξη κέρδους. Στη μετάβαση από την παραδοσιακή στη σύγχρονη οικονομία συνετέλεσαν σημαντικές εξελίξεις που σημειώθηκαν σε παγκόσμιο επίπεδο και άλλαξαν τον τρόπο σκέψης γύρω από τη λειτουργία μίας επιχείρησης.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας της επικοινωνίας, το διαδίκτυο και το ηλεκτρονικό εμπόριο βοήθησαν τη ροή των παραγωγικών συντελεστών και οδήγησαν στη παγκοσμιοποίηση της οικονομίας. Ο όγκος των εμπορικών και χρηματοοικονομικών συναλλαγών αυξήθηκε σημαντικά και στα νέα δεδομένα, μία επιχείρηση έχει πλέον να ανταγωνιστεί ομοειδείς επιχειρήσεις σε όλον τον κόσμο. Ο ανταγωνισμός έχει οξυνθεί και αναζητούνται τα στοιχεία εκείνα που θα διαφοροποιήσουν μία οικονομική μονάδα και θα της προσφέρουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις σύγχρονες επιχειρήσεις δεν πηγάζει από τη θέση που κατέχουν στην αγορά αλλά από το πόσο δύσκολο είναι να αντιγραφούν τα πνευματικά περιουσιακά στοιχεία μίας επιχείρησης και ο τρόπος με τον οποίο αναπτύχθηκαν (Teese, 2003). Έχοντας ως βάση ένα καλό αποθεματικό γνώσης, μία επιχείρηση μπορεί τα επόμενα χρόνια να το χρησιμοποιήσει ως μοχλό ώστε να παράγει ακόμη περισσότερη γνώση και να τονώσει το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της (Arthur, 1996).

Σύμφωνα με τους Lev & Daum (2004) το αυξανόμενο ενδιαφέρον γύρω από τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αντανάκλα την μετατροπή ης παγκόσμιας οικονομίας από

βιομηχανική σε οικονομία της γνώσης, όπου οι επιχειρήσεις λειτουργούν σε ένα ανοικτό σύστημα και η διαφοροποίηση είναι το κλειδί της επιτυχίας. Οι επιχειρήσεις στρέφονται στην καινοτομία, ακολουθούν μία πελατοκεντρική προσέγγιση και παρέχουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στην προσπάθειά τους να ξεχωρίσουν. Για να το πετύχουν επενδύουν στη βελτίωση των δυνατοτήτων τους για καινοτομία, προσαρμοστικότητα και στην καλύτερη προσέγγιση του πελάτη (επωνυμία, εδραίωση πελατειακών σχέσεων κλπ).

Η σημασία που αποδίδουν οι επιχειρήσεις στα άυλα περιουσιακά στοιχεία σήμερα, αντικατοπτρίζεται και στο ύψος των επενδύσεων που πραγματοποιούν σε αυτά. Σύμφωνα με τον Nakamura, το 2000 η κεφαλαιοποιημένη αξία της επένδυσης που πραγματοποιήθηκε σε άυλα στις ΗΠΑ ανήλθε στα 6 τρις, αποτελώντας μία αξιολογη μερίδα των συνολικών επενδύσεων. Από έρευνα που πραγματοποίησαν οι Marrano et al. (2009) σε επιχειρήσεις της Μ. Βρετανίας, προέκυψε μεταξύ άλλων, ότι το 2004, το ύψος των επενδύσεων σε άυλα περιουσιακά στοιχεία ήταν σχεδόν ίσο με αυτό σε πάγια (περίπου 1 τρις δολάρια στα άυλα και 1,2 τρις στα πάγια). Επιπλέον, οι επενδύσεις σε άυλα αφορούσαν κατά το ήμισυ (50%) άυλα στοιχεία προώθησης της οικονομικής δραστηριότητας, όπως ενίσχυση της επωνυμίας, έξοδα διαφήμισης, συστήματα μάνατζμεντ, εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού, έρευνα αγοράς κ.ά., περίπου 35% αφορούσε πνευματικά δικαιώματα, άδειες χρήσης, έξοδα ανάπτυξης προϊόντος κ.ά., και το υπόλοιπο 15% κατευθύνθηκε στην εξέλιξη της τεχνολογίας της πληροφορίας και συγκεκριμένα στην ανάπτυξη βάσεων δεδομένων, λογισμικών συστημάτων κλπ.

Χαρακτηριστικό είναι αυτό που καταδεικνύουν πολλές έρευνες, ότι δηλαδή οι επιχειρήσεις που είναι εντάσεως άυλων περιουσιακών στοιχείων έχουν αγοραία αξία μεγαλύτερη από τη λογιστική τους (Gleason & Klock 2006, Lev & Zarowin 1999).

Ενδεικτικά, η αγοραία αξία της επιχείρησης Google, που είναι μία πολύ χαρακτηριστική περίπτωση επιχείρησης εντάσεως άυλων περιουσιακών στοιχείων, ανήλθε το 2007 στα 220 δισεκατομμύρια δολάρια τη στιγμή που η λογιστική της αξία ήταν 17 εκατομμύρια δολάρια. Η μεγάλη αυτή απόκλιση αποτυπώνει την έκταση στην οποία τα άυλα περιουσιακά στοιχεία μπορούν να δημιουργήσουν αξία για την επιχείρηση.

Η λογιστική αξία μίας επιχείρησης αντικατοπτρίζει τα στοιχεία του ενεργητικού της στο ιστορικό κόστος, ενώ η αγοραία αξία σηματοδοτεί τα μελλοντικά κέρδη και την προοπτική ανάπτυξης (Rodon & Leliaert , 2002).

Από τα παραπάνω, καθίσταται σαφές ότι η παγκόσμια οικονομία (επιχειρήσεις, επενδυτές, μελετητές) σήμερα στρέφεται στη δημιουργία της γνώσης και δίνει βαρύτητα στα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Ωστόσο, προβλέποντας την εξέλιξη που θα έχει στο μέλλον η οικονομία, υπάρχουν ερευνητές που υποστηρίζουν ότι όταν θα υπάρξει μία τέλεια οργανωμένη ενεργός αγορά τεχνογνωσίας, η γνώση θα πάψει να είναι η πηγή του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για τις επιχειρήσεις (Teese, 2003).

1.1.2 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία – Έννοια και Διακρίσεις

Ως άυλα περιουσιακά στοιχεία ορίζονται από το FASB (Financial Accounting Standards Board), τα πάγια στοιχεία που δεν έχουν υλική υπόσταση, προκύπτουν ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, προσφέρουν μελλοντικά οφέλη και έχουν αντίκτυπο που μπορεί να μετρηθεί.

Η βασικότερη διάκριση, σύμφωνα με τους περισσότερους ερευνητές, είναι αυτή που κατατάσσει τα άυλα περιουσιακά στοιχεία σε τρεις κατηγορίες:

- Το οργανωτικό κεφάλαιο: το οργανωτικό κεφάλαιο μίας επιχείρησης περιλαμβάνει τους κανόνες, τις κατευθυντήριες γραμμές, την εταιρική κουλτούρα, τις στρατηγικές συμμαχίες, το πελατολόγιο, τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων κλπ. Προσφέρει τάξη, σταθερότητα και ποιότητα στην επιχείρηση και μπορεί να διαμορφώνεται ώστε να αντικατοπτρίζει τις αλλαγές του περιβάλλοντος.
- Το τεχνολογικό κεφάλαιο: το τεχνολογικό κεφάλαιο αφορά τη γνώση που σχετίζεται με την καινοτομία, την πρόσβαση και τη χρήση της τεχνολογίας παραγωγής και των τεχνικών παραγωγής. Εμπεριέχει τα εμπορικά μυστικά, τις πατέντες, την γραμμή παραγωγής μίας επιχείρησης, τα πνευματικά δικαιώματα κ.ά. Τελειοποιείται μέσω τις διαδικασίας της έρευνας και ανάπτυξης, ενώ οι ανταγωνιστές μπορούν δύσκολα να υιοθετήσουν και να

εφαρμόσουν όλα τα παραπάνω, μέσω της βιομηχανικής κατασκοπείας, της αντίστροφης μηχανικής κ.ά.

- Το σχεσιακό κεφάλαιο: το σχεσιακό κεφάλαιο περιλαμβάνει τη δυναμική που προέρχεται από άυλες πηγές που σχετίζονται με την αγορά, δηλαδή τη φήμη, το εμπορικό σήμα, την εμπιστοσύνη των καταναλωτών, τις σταθερές σχέσεις με τους πελάτες, το εμπορικό όνομα, τα δίκτυα διανομής κλπ.

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 38 τα άυλα περιουσιακά στοιχεία διακρίνονται σε αυτά που δημιουργήθηκαν εντός της επιχείρησης και αυτά που αποκτήθηκαν με συναλλαγή, προβλέποντας διαφορετικούς λογιστικούς χειρισμούς για κάθε περίπτωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΑ ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (ΔΛΠ 38)

2.1 Γενικά για τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα οποία καταρτίστηκαν από το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, έναν ανεξάρτητο ευρωπαϊκό φορέα θέσπισης λογιστικών προτύπων, καθορίζουν ενιαίες λογιστικές μεθόδους και αρχές ώστε να ακολουθούνται τα ίδια πρότυπα παράθεσης της λογιστικής πληροφορίας. Η ομοιογένεια της διαθέσιμης λογιστικής πληροφορίας μπορεί να διευκολύνει τη σύγκριση των παγκόσμιων επενδυτικών ευκαιριών που παρουσιάζονται στα πλαίσια της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και προσθέτει χρηματοοικονομικά, στρατηγικά και εμπορικά πλεονεκτήματα για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις.

Το ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με τον Κανονισμό 1606/2002, ορίζει από το 2005 και έπειτα τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα να εφαρμόζονται υποχρεωτικά από όλες τις επιχειρήσεις που εδρεύουν σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διακινούν τις μετοχές τους σε οποιαδήποτε οργανωμένη αγορά κράτους - μέλους. Η Ελλάδα υιοθέτησε τον Κανονισμό αυτό με την ψήφιση του νόμου 2992/2002 και με άλλους νόμους που ακολούθησαν στη συνέχεια.

Σύμφωνα με τον Barth (2005), τα ΔΛΠ επιδρούν ευνοϊκά στην εικόνα που δίνει μία επιχείρηση στους χρήστες των οικονομικών της καταστάσεων, αφού οι τελευταίοι έχουν συνδέσει την υιοθέτησή τους από τις επιχειρήσεις με λογιστικούς χειρισμούς αυξημένης ποιότητας και διαφάνειας στην πληροφόρηση. Επομένως, εάν μία επιχείρηση ακολουθήσει τα ΔΛΠ, χωρίς να έχει υποχρέωση, θα δείξει την πρόθεσή της για ορθή και αξιόπιστη παροχή πληροφοριών, γεγονός που θα αντιμετωπιστεί θετικά από τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων και θα την βοηθήσει στην εξεύρεση κεφαλαίων.

2.2 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 - «Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία» Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής

Όπως αναφέρεται στην επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης «ο σκοπός του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 είναι να προδιαγράψει το λογιστικό χειρισμό των άυλων περιουσιακών στοιχείων, με τα οποία δεν ασχολήθηκε ιδιαίτερος ένα άλλο Πρότυπο. Το Πρότυπο επίσης καθορίζει πώς επιμετράται η λογιστική αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων και απαιτεί ορισμένες καθορισμένες γνωστοποιήσεις σχετικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία».

Το πρότυπο ορίζει σαφώς τις προϋποθέσεις που πρέπει να ισχύουν ώστε να αναγνωριστεί ως άυλο και να εμφανιστεί ως τέτοιο στον ισολογισμό ένα περιουσιακό στοιχείο. Επιπλέον, διακρίνει το λογιστικό χειρισμό ανάλογα με τον τρόπο απόκτησης του παγίου, ενώ προσδιορίζει τον τρόπο της αρχικής αναγνώρισης του στοιχείου αλλά και της μεταγενέστερης αποτίμησής του. Τέλος, αναφέρει αναλυτικά όλες τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να περιλαμβάνει μία επιχείρηση στις σημειώσεις της, γύρω από τα ζητήματα που αφορούν τα άυλα περιουσιακά στοιχεία.

Σκοπός του προτύπου αυτού είναι, με την αναλυτική παράθεση της λογιστικής πρακτικής που πρέπει να εφαρμόζει μία οντότητα σε κάθε θέμα που θα ανακύψει αναφορικά με τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού της (προσδιορισμός της ωφέλιμης ζωής του άυλου, δαπάνες που σχετίζονται με αυτό, τρόποι απόσβεσης κλπ.), να διασφαλίσει ότι τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αντιμετωπίζονται ομοιόμορφα από τις οικονομικές μονάδες και παράλληλα παρέχεται πλήρης και αξιόπιστη ενημέρωση για την αξία τους στους ενδιαφερόμενους χρήστες.

Το Δ.Λ.Π. 38 εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις που καταρτίζουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς κατά τον λογιστικό χειρισμό των άυλων στοιχείων του ενεργητικού, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις όπως είναι οι εξής:

1. άυλα στοιχεία που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής ενός άλλου προτύπου, όπως είναι η υπεραξία που αναγνωρίζεται κατά την εξαγορά μίας επιχείρησης (η οποία ρυθμίζεται από το ΔΠΧΠ 3), οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (καλύπτονται από το ΔΛΠ 12) κλπ.,
2. τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, η λογιστική αντιμετώπιση των οποίων ρυθμίζεται από τα ΔΛΠ 32 και 39,
3. τα μεταλλευτικά δικαιώματα και οι δαπάνες εξόρυξης φυσικών πόρων που καλύπτονται από το ΔΠΧΠ 6.

Το ΔΛΠ 38 εφαρμόζεται επιπλέον για άυλα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως είναι τα δικαιώματα για κινηματογραφικές ταινίες, συγγραφικά δικαιώματα κλπ. Ρυθμίζει επίσης το λογιστικό χειρισμό ορισμένων δαπανών που πραγματοποιεί η οικονομική μονάδα, όπως οι δαπάνες διαφήμισης, εκκίνησης, έρευνας και ανάπτυξης κλπ. Εδώ πρέπει να αναφερθεί πως, αν και οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης ενδέχεται να οδηγήσουν στη δημιουργία ενός περιουσιακού στοιχείου με υλική υπόσταση, καλύπτονται από το ΔΛΠ 38 καθώς βαρύτητα δίνεται στη γνώση που έχει ενσωματωθεί σ' αυτό.

Αντίστοιχα ζητήματα μπορεί να ανακύψουν και με άλλα περιουσιακά στοιχεία που αναμειγνύουν ενσώματες ακινητοποιήσεις με άυλο χαρακτήρα. Στις περιπτώσεις αυτές επαφίεται στην οικονομική μονάδα να κρίνει πρωταρχικά εάν μπορεί να διαχωριστεί το άυλο στοιχείο και να εμφανιστεί χωριστά, ενώ εάν αυτό δεν γίνεται, να αποφασίσει, ποιο στοιχείο (υλικό ή άυλο) είναι το πλέον ουσιώδες και να ακολουθήσει το αντίστοιχο πρότυπο, δηλαδή το ΔΛΠ 16 εφόσον υπερισχύει ο υλικός χαρακτήρας ή ΔΛΠ 38 εφόσον υπερισχύει ο άυλος (Ντζανάτος, 2008, σ.399).

2.3 Ορισμός Άυλου Περιουσιακού Στοιχείου και Κριτήρια Αναγνώρισης

Άυλο στοιχείο του ενεργητικού είναι ένα διακριτό, μη νομισματικό στοιχείο (δλδ όχι τα μετρητά της επιχείρησης ούτε τα στοιχεία του ενεργητικού για τα οποία θα εισπραχθούν συγκεκριμένα ή προκαθορισμένα ποσά χρημάτων όπως οι απαιτήσεις από πελάτες (παρ. 8, ΔΛΠ 38)) του ενεργητικού, χωρίς φυσική υπόσταση, το οποίο κατέχεται προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, για να μισθωθεί σε άλλους ή για να χρησιμοποιηθεί για διοικητικούς σκοπούς.

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 38, για να αναγνωριστεί ένα στοιχείο ως άυλο περιουσιακό στοιχείο του ενεργητικού μίας επιχείρησης θα πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά τα παρακάτω:

1. Να είναι διακριτό

Ένα άυλο στοιχείο είναι διακριτό όταν είναι διαχωρίσιμο, μπορεί δηλαδή να διακριθεί από την υπόλοιπη περιουσία της επιχείρησης, να πωληθεί, να μεταβιβασθεί, να εκμισθωθεί ή να ανταλλαχθεί, είτε αυτόνομα, είτε σε συνδυασμό με άλλο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση. Διακριτό θεωρείται επίσης, όταν προκύπτει από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα, ανεξαρτήτως από το εάν αυτά διαχωρίζονται από την υπόλοιπη επιχείρηση.

Ο λόγος που πρέπει ένα άυλο στοιχείο να είναι διακριτό, είναι για να διαχωρίζεται από την υπεραξία. Το ΔΠΧΠ 3 ορίζει την υπεραξία ως «τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που μπορούν να προκύψουν από περιουσιακά στοιχεία που δεν γίνεται να αναγνωριστούν και να καταχωρηθούν ξεχωριστά».

2. Η επιχείρηση να έχει τον έλεγχο του στοιχείου

Μία επιχείρηση θεωρείται ότι έχει τον έλεγχο μίας περιουσιακής πηγής όταν μπορεί να απολαμβάνει τα οφέλη που αυτή δημιουργεί και παράλληλα να περιορίζει σε τρίτους την πρόσβαση στα οφέλη αυτά. Αν και είναι πιο εύκολο να αποδειχθεί ο έλεγχος του στοιχείου όταν απορρέει από νόμιμα δικαιώματα (πχ όταν αποκτάται με αγοραπωλησία), μπορεί να δηλώνεται και χωρίς αυτά (όπως στην περίπτωση της τεχνογνωσίας). Υπάρχουν βέβαια και οι περιπτώσεις που παρότι η επιχείρηση ασκεί ουσιαστικό έλεγχο στην άυλη πηγή, στην πράξη είναι πολύ δύσκολο να το αποδείξει. Για παράδειγμα, στην περίπτωση μίας φαρμακοβιομηχανίας είναι δύσκολο να αναγνωριστεί ως άυλο περιουσιακό στοιχείο το ερευνητικό δυναμικό της, που έχει καθοριστική συνεισφορά στην εισέλευση μελλοντικών ροών στην επιχείρηση, καθώς υπάρχει περίπτωση να αποχωρήσει από αυτή.

3. Να υπάρχουν μελλοντικές οικονομικές ωφέλειες από τη χρήση του

Η χρήση ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου μπορεί να δημιουργήσει μελλοντικά ωφέλειες που να εμφανίζονται είτε με την μορφή εσόδων από τις πωλήσεις ενός προϊόντος, είτε με τη μείωση του κόστους μίας δραστηριότητας της επιχείρησης, είτε ως άλλου είδους οφέλη.

Ένα στοιχείο που ικανοποιεί τον ορισμό του άυλου περιουσιακού στοιχείου, όπως αυτός ορίζεται από τα ΔΛΠ, πρέπει να αναγνωρίζεται ως τέτοιο, μόνο εφόσον είναι πιθανό ότι θα προκύψουν από τη χρήση του μελλοντικά οικονομικά οφέλη που θα εισρεύσουν στην επιχείρηση και παράλληλα πρέπει το κόστος του να μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Περαιτέρω διευκρινίσεις ως προς την πιθανότητα εισέλευσης μελλοντικών οικονομικών ωφελειών δεν δίνονται στο σημείο αυτό από το ΔΛΠ 38. Με βάση όμως τη λογική που διακατέχει τα ΔΛΠ, εΐθισται να θεωρείται ότι κάτι είναι πιθανό να συμβεί, όταν είναι μεγαλύτερες οι πιθανότητες πραγματοποίησής του από αυτές της μη. Πρέπει η διοίκηση της επιχείρησης να εκτιμήσει τις πιθανότητες να δημιουργηθούν μελλοντικές εισροές από τη χρήση του άυλου, καθώς και το ύψος αυτών και να θεμελιώσει τα συμπεράσματά της σε βάσιμες υποθέσεις. Οι εκτιμήσεις γίνονται σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία που έχει η διοίκηση κατά το στάδιο της αρχικής αναγνώρισης για τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν, την ωφέλιμη ζωή του άυλου κλπ. Αναφορικά με το κόστος απόκτησης του άυλου, η εκτίμησή του θεωρείται αξιόπιστη όταν πληρούνται οι συγκεκριμένες προϋποθέσεις που καθορίζονται από το ΔΛΠ 38 ανάλογα με τον τρόπο απόκτησης.

2.4 Αρχική Αναγνώριση του Άυλου Ανάλογα με τον Τρόπο Απόκτησης

Το Δ.Λ.Π. 38 διακρίνει την αρχική αναγνώριση των άυλων στοιχείων ανάλογα με τους κάτωθι τρόπους απόκτησής τους:

- την μεμονωμένη απόκτηση άυλων στοιχείων του ενεργητικού,
- την απόκτησή τους ως μέρος της εξαγοράς μίας επιχείρησης,
- την απόκτησή τους με τη βοήθεια κρατικής επιχορήγησης,
- την απόκτησή τους με ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων,
- τα εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία.

2.4.1 Μεμονωμένη απόκτηση άυλων στοιχείων του ενεργητικού

Στην περίπτωση όπου ένα άυλο στοιχείο αποκτάται ξεχωριστά, η αναγνώριση γίνεται στο τίμημα που καταβλήθηκε. Η τιμή του άυλου αντανακλά τις προσδοκίες σχετικά με την πιθανότητα ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν τελικά στην επιχείρηση. Επομένως, στην περίπτωση αυτή το ΔΛΠ 38 θεωρεί ότι το κριτήριο της πιθανότητας εισέλευσης μελλοντικών ροών από τη χρήση του ικανοποιείται πάντα

και ότι το κόστος του άυλου έχει αποτιμηθεί αξιόπιστα, ειδικά στην περίπτωση όπου το τίμημα της αγοράς είναι με τη μορφή μετρητών.

Το κόστος του άυλου περιλαμβάνει την τιμή αγοράς του (μαζί με τους φόρους και τους δασμούς, αφού όμως αφαιρεθούν οι διάφορες εκπτώσεις) αλλά και τα έξοδα που συνδέονται άμεσα με την προετοιμασία του ώστε να είναι έτοιμο για χρήση, όπως για παράδειγμα μεταφορικά ή έξοδα που απαιτούνται για να ελεγχθεί ότι λειτουργεί σωστά. Υπάρχουν όμως και κόστη που μπορεί να αφορούν άμεσα το άυλο, εντούτοις δεν προσauξάνουν το κόστος κτήσης του. Τέτοια είναι το κόστος παρουσίασης ενός προϊόντος ή υπηρεσίας, μαζί με τα έξοδα διαφήμισης και τα έξοδα για προωθητικές ενέργειες, γενικά διοικητικά κόστη, αρχικές ζημίες μέχρι να αποδώσει το άυλο στοιχείο κλπ.

Σε περίπτωση που η πληρωμή δεν γίνει μετρητοίς και η εξόφληση του ποσού ξεπεράσει τα συνήθη πιστωτικά όρια, το κόστος του ισούται με την ισοδύναμη τιμή σε μετρητά. Η διαφορά ανάμεσα στην ισοδύναμη τιμή σε μετρητά και το τίμημα που καταβλήθηκε αποτελεί τόκο που αντιστοιχεί στη διάρκεια πίστωσης, εκτός αν ικανοποιούνται τα κριτήρια που ορίζει το ΔΛΠ 23 «Κόστος Δανεισμού», οπότε και κεφαλαιοποιείται.

2.4.2 Απόκτηση άυλων ως μέρος της εξαγοράς μίας επιχείρησης

Το ΔΠΧΠ 3 είναι αυτό που ρυθμίζει όλα τα λογιστικά ζητήματα που μπορεί να ανακύψουν κατά τη συνένωση δύο επιχειρήσεων. Προβλέπει λοιπόν ότι τα άυλα στοιχεία που αποκτώνται κατά την εξαγορά μίας επιχείρησης, πρέπει να αποτιμώνται στην εύλογη αξία που έχουν κατά την ημερομηνία της συγχώνευσης. Η εύλογη αξία του άυλου, αντίστοιχα με την τιμή, είναι αυτή που αντανakλά την πιθανότητα, ότι τα αναμενόμενα οικονομικά οφέλη που ενσωματώνονται στο περιουσιακό στοιχείο θα εισρεύσουν στην οντότητα (Grant Thornton, p. 883). Επομένως, ένα άυλο στοιχείο μπορεί να αναγνωριστεί ξεχωριστά από την υπεραξία (και ανεξάρτητα από το εάν εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της εξαγοραζόμενης επιχείρησης) εφόσον η εύλογη αξία του μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα, αφού το κριτήριο της πιθανής εισέλευσης μελλοντικών ωφελειών ενσωματώνεται στην εύλογη αξία. Στο σημείο

αυτό το πρότυπο ορίζει ιεραρχία για την αξιολόγηση της εκτιμώμενης εύλογης αξίας και διακρίνει δύο περιπτώσεις, ανάλογα με το εάν υπάρχει ή όχι ενεργός αγορά. Με βάση την παρ. 8 του Δ.Λ.Π. 38, ενεργός αγορά υπάρχει όταν: 1. τα στοιχεία που γίνονται αντικείμενο εμπορίου στην αγορά είναι ομοιογενή, 2. πρόθυμοι αγοραστές και πωλητές μπορούν να βρεθούν ανά πάσα στιγμή, 3. οι τιμές των συναλλαγών είναι γνωστές και διαθέσιμες στο κοινό.

- Εάν υπάρχει ενεργός αγορά:

Στην περίπτωση αυτή, το καλύτερο κριτήριο αξιολόγησης της εύλογης αξίας είναι οι χρηματιστηριακές τιμές αντίστοιχων στοιχείων του άυλου ενεργητικού. Εάν δεν υπάρχουν στοιχεία για τις τρέχουσες τιμές διαπραγμάτευσης των άυλων, τότε ως βάση χρησιμοποιείται η τελευταία γνωστή τιμή από την πιο σχετική συναλλαγή, με την προϋπόθεση ότι δεν μεσολάβησε σημαντική μεταβολή στις συνθήκες του οικονομικού περιβάλλοντος από τη μέρα εκείνη.

- Εάν δεν υπάρχει ενεργός αγορά:

Στην πραγματικότητα πρόκειται για την πιο συνήθη περίπτωση, καθώς η αγοραπωλησία άυλων στοιχείων παρουσιάζει ιδιαιτερότητες που δυσκολεύουν τη διαμόρφωση μίας ομοιογενούς αγοράς. Η αξία πολλών άυλων στοιχείων, όπως είναι τα εκδοτικά δικαιώματα, τα εμπορικά σήματα, οι πατέντες κ.ά., διαμορφώνεται με βάση τη μοναδικότητά τους. Επιπλέον, οι τιμές διαπραγματεύονται μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και έτσι είναι δύσκολο να βρεθούν τέτοιου είδους πληροφορίες. Για αυτό και το πρότυπο ορίζει ότι το άυλο πρέπει να αξιολογείται σε μία βάση που να αντικατοπτρίζει το ποσό που είναι πρόθυμος να πληρώσει ο αγοραστής για να το αποκτήσει, δεδομένου ότι τα δύο μέρη συναλλάσσονται με τη θέληση τους και έχοντας λάβει την καλύτερη δυνατή πληροφόρηση.

Το πρότυπο ορίζει επίσης, ότι σε περίπτωση που μία επιχείρηση καταφεύγει συχνά σε αγοραπωλησίες άυλων στοιχείων του ενεργητικού της, μπορεί να έχει αναπτύξει κάποια από τις γενικά παραδεκτές τεχνικές αξιολόγησης περιουσιακών στοιχείων, όπως η προεξόφληση των ελεύθερων ταμειακών ροών, οι πολλαπλασιαστές κλπ. (για

παράδειγμα, οι εκδοτικοί τίτλοι συνήθως αξιολογούνται με τη μέθοδο των πολλαπλασιαστών).

Εάν παρόλα αυτά, το άυλο στοιχείο δεν μπορεί να αξιολογηθεί αξιόπιστα κατά τη συνένωση, τότε δεν αναγνωρίζεται ξεχωριστά αλλά συμπεριλαμβάνεται στο ποσό της υπεραξίας.

2.4.3 Απόκτηση άυλων με τη βοήθεια κρατικής επιχορήγησης

Ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο μπορεί να αποκτηθεί δωρεάν ή έναντι τεκμαρτής αντιπαροχής, μέσω μία κρατικής επιχορήγησης. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν άυλα στοιχεία όπως τα δικαιώματα προσγείωσης και απογείωσης αεροπορικών εταιριών, άδειες λειτουργίας ραδιοφωνικού σταθμού, ποσοτώσεις, άδειες εισαγωγής προϊόντων και άλλα άυλα στοιχεία τέτοιου είδους, που κατά κάποιο τρόπο μεταβιβάζονται από το κράτος στην επιχείρηση.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις ρυθμίζονται από το ΔΛΠ 20, το οποίο προβλέπει ότι η αρχική αναγνώριση των άυλων περιουσιακών στοιχείων μπορεί να γίνει είτε στην εύλογη αξία τους είτε σε μία ενδεικτική αξία που να συμπεριλαμβάνει και τις άμεσα αποδοτέες δαπάνες που χρειάζονται ώστε να προετοιμασθεί για χρήση. Ο τρόπος που θα επιλεγεί πάντως, πρέπει να εφαρμοστεί ομοιόμορφα από την επιχείρηση για όλα τα άυλα στοιχεία που θα αποκτηθούν κατά αυτόν τον τρόπο.

Δεν είναι δυνατόν να μετρηθεί αξιόπιστα η εύλογη αξία όλων των αδειών που διανέμονται από μία κυβέρνηση καθώς μπορεί να έχουν διατεθεί με μηδενικό αντάλλαγμα, να μην είναι μεταβιβάσιμα ή να μπορούν να αγοραστούν και να πουληθούν μόνον ως μέρος μίας επιχείρησης. Για παράδειγμα, στην περίπτωση μίας αεροπορικής εταιρίας που θα κλείσει, τα δικαιώματα χρήσης των αεροδρομίων χάνονται και δεδομένου ότι δεν υπάρχει οργανωμένη δευτερογενής αγορά στην οποία να διαπραγματεύονται (συντά βέβαια αναπτύσσεται μαύρη αγορά αμφίβολης νομιμότητας), η εύλογη αξία τους εκτιμάται με δυσκολία. Αντίθετα, οι ποσοτώσεις γάλακτος που διανέμει μία κυβέρνηση διαπραγματεύονται ελεύθερα και η εύλογη αξία τους είναι πρόδηλη (Grant Thornton, p.880, 887).

2.4.4 Απόκτηση άυλων με ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων

Η ανταλλαγή άυλων περιουσιακών στοιχείων είναι εφικτή ανάμεσα σε δύο επιχειρήσεις, όταν η μία έχει στην κατοχή της άυλα που πλέον δε χρειάζεται ή δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει και η άλλη έχει άλλα πλεονάζοντα περιουσιακά στοιχεία. Τέτοιου είδους ανταλλαγές συνηθίζονται ανάμεσα σε αεροπορικές εταιρίες, που ανταλλάσσουν τα δικαιώματα χρήσης των αεροδρομίων και σε εκδοτικούς οίκους, που ανταλλάσσουν τίτλους εφημερίδων.

Το ΔΛΠ 38 ορίζει ότι όλα τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που ανταλλάσσονται με αντάλλαγμα μη χρηματικά στοιχεία ή με συνδυασμό χρηματικών και μη στοιχείων, θα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, εκτός εάν:

- η συναλλαγή στερείται εμπορικής ουσίας. Θεωρείται ότι η συναλλαγή έχει εμπορική σημασία, όταν αναμένονται μελλοντικά ταμειακά οφέλη που μπορούν να αποδοθούν στη συναλλαγή αυτή.
- δεν μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα η εύλογη αξία των στοιχείων που ανταλλάσσονται.

Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η αποτίμηση του άυλου που αποκτά η επιχείρηση, το κόστος του εξισώνεται με τη λογιστική αξία του στοιχείου που παραχωρείται και έτσι δεν αναγνωρίζεται ούτε κέρδος, ούτε ζημία ανταλλαγής. Εάν είναι δυνατό να προσδιοριστεί αξιόπιστα η εύλογη αξία τόσο του στοιχείου που παραχωρείται, όσο και αυτού που αποκτάται, τότε η αξία του στοιχείου που παραχωρείται αποτελεί το κόστος της ανταλλαγής, εκτός εάν η εύλογη αξία του αποκτώμενου άυλου είναι πιο έκδηλη.

2.4.5 Εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία

Ως προς την αναγνώριση των εσωτερικώς δημιουργούμενων άυλων περιουσιακών στοιχείων ανακύπτουν δυσκολίες που εντοπίζονται σε δύο κυρίως άξονες:

- εάν και πότε υπάρχει ένα αναγνωρίσιμο περιουσιακό στοιχείο που θα δημιουργήσει αναμενόμενα μελλοντικά οικονομικά οφέλη στην επιχείρηση,

- εάν το κόστος του μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα, ειδικά σε περιπτώσεις όπου το κόστος δημιουργίας του άυλου δεν μπορεί να διακριθεί από το γενικότερο κόστος με το οποίο βαρύνεται η οικονομική μονάδα για να διατηρήσει ή να αυξήσει την εσωτερικώς δημιουργούμενη υπεραξία της.

Το ΔΛΠ 38 ορίζει ότι, πέρα από τις γενικές προϋποθέσεις αρχικής αναγνώρισης ενός άυλου, όπως αυτές αναφέρθηκαν παραπάνω, πρέπει να συντρέχουν επίσης τα ακόλουθα:

- να ικανοποιούνται κριτήρια που αποδεικνύουν ότι η ανάπτυξη του άυλου βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο,
- η εξέλιξη του άυλου να είναι οικονομικά βιώσιμη και
- να περιλαμβάνει μόνο τα άμεσα αποδοτέα κόστη.

Αναφορικά με τον βαθμό ανάπτυξης του άυλου υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάλογα με το εάν αυτό βρίσκεται σε φάση έρευνας ή σε φάση ανάπτυξης.

2.4.5.1 Φάση έρευνας

Ως «έρευνα» αναφέρεται η οργανωμένη και συστηματική έρευνα με την προοπτική να αποκτήσει η επιχείρηση νέα επιστημονική ή τεχνική γνώση. Εάν λοιπόν το άυλο βρίσκεται σε φάση έρευνας, δεν μπορεί να καταχωρηθεί στο ενεργητικό της επιχείρησης, καθώς δεν μπορεί να αποδειχθεί ότι το στοιχείο αυτό πιθανώς να δημιουργήσει στο μέλλον οικονομικά οφέλη για αυτή. Επομένως, οι δαπάνες που σχετίζονται με την έρευνα πρέπει να αναγνωρίζονται ως έξοδα τη στιγμή που πραγματοποιούνται.

2.4.5.2 Φάση ανάπτυξης

Ως «φάση ανάπτυξης» ορίζεται η περίοδος κατά την οποία πραγματοποιείται η εφαρμογή των αποτελεσμάτων της έρευνας με στόχο το σχεδιασμό της παραγωγής καινοτόμων προϊόντων, υλικών, συσκευών, συστημάτων κλπ., προτού αυτά εισαχθούν κανονικά στη γραμμή παραγωγής της επιχείρησης (Grant Thornton, p. 889).

Για να αναγνωρισθεί στο ενεργητικό ένα άυλο στοιχείο που δημιουργείται εντός της επιχείρησης και βρίσκεται σε φάση ανάπτυξης, πρέπει η επιχείρηση να αποδείξει όσα ακολουθούν:

- ότι είναι τεχνικά εφικτό να ολοκληρωθεί το άυλο ώστε να είναι έτοιμο για χρήση ή για πώληση,
- ότι υπάρχει η πρόθεση να ολοκληρωθεί ώστε να χρησιμοποιηθεί ή να βγει στην κυκλοφορία,
- ότι μπορεί να χρησιμοποιήσει ή να πουλήσει το άυλο,
- ότι το άυλο θα δημιουργήσει μελλοντικά οικονομικά οφέλη για την επιχείρηση. Μεταξύ άλλων θα πρέπει να αποδείξει ότι υπάρχει αγορά για το προϊόν που θα προκύψει από το άυλο, ή για το ίδιο το άυλο, ή εάν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί εσωτερικά να αποδειχθεί η χρησιμότητά του,
- την επάρκεια των τεχνικών, οικονομικών και άλλων πόρων που είναι απαραίτητοι για να ολοκληρωθεί η δημιουργία του άυλου,
- την ικανότητά της να εκτιμήσει αξιόπιστα τις δαπάνες που είναι άμεσα αποδοτέες στο άυλο κατά τη φάση της ανάπτυξης.

Ωστόσο, είναι μία πρόκληση για την επιχείρηση να αντλήσει αντικειμενικά στοιχεία ως προς τις παραπάνω συνθήκες που πρέπει να ικανοποιούνται γιατί η πρόθεση να ολοκληρωθεί η δημιουργία του άυλου εξαρτάται από το μανατζμεντ της επιχείρησης ενώ οι συνθήκες που σχετίζονται με την ικανότητα ολοκλήρωσης του άυλου και την επάρκεια των πόρων έχουν να κάνουν με την γενικότερη πορεία της επιχείρησης. Το ΔΛΠ 38 ορίζει πως μία επιχείρηση μπορεί να αποδείξει τα παραπάνω με ένα επιχειρηματικό πλάνο δράσης που να δείχνει την κατανομή και την αξιοποίηση των πόρων για τη δημιουργία του άυλου, με την παρουσία ενός δανειστή πρόθυμου να χρηματοδοτήσει το επιχειρηματικό πλάνο, με στοιχεία που να δείχνουν ότι διαθέτει αξιόπιστο σύστημα κοστολόγησης που μπορεί να επιμερίσει τις δαπάνες για τη δημιουργία του άυλου κλπ.

Πολλοί τύποι προϊόντων πρέπει να λάβουν κάποιου είδους έγκριση για να ξεκινήσει η κυκλοφορία τους (φάρμακα, αεροσκάφη, ηλεκτρικές συσκευές κλπ). Αντίθετα με όσα αναφέρθηκαν, η έγκριση δεν αποτελεί προαπαιτούμενο για να κεφαλαιοποιηθούν οι

δαπάνες που έγιναν κατά τη φάση της ανάπτυξης. Μόνον σε περίπτωση που πρόκειται για ένα εντελώς καινοτόμο προϊόν, η απουσία έγκρισης υπονομεύει την εισροή μελλοντικών ωφελειών.

Άλλα στοιχεία όπως τα εσωτερικώς δημιουργούμενα σήματα, οι εκδοτικοί τίτλοι, τα πελατολόγια κ.ά. δεν μπορούν να αναγνωριστούν ως τέτοια γιατί το κόστος δημιουργίας τους δεν γίνεται να διαχωριστεί από το κόστος ανάπτυξης της επιχείρησης ως σύνολο.

2.4.5.3 Κόστος των εσωτερικώς δημιουργούμενων άυλων περιουσιακών στοιχείων

Όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο πρέπει να αναγνωρίζεται αρχικά στο κόστος του ή στην εύλογη αξία του. Όταν πρόκειται για εσωτερικώς δημιουργούμενο άυλο, τότε στο κόστος του πρέπει να συμπεριλαμβάνονται όσα έξοδα έχουν πραγματοποιηθεί από τη στιγμή που ικανοποιούνται τα κριτήρια αναγνώρισης και μετά και σχετίζονται άμεσα με τη δημιουργία και την προετοιμασία του άυλου ώστε να είναι έτοιμο για χρήση. Δαπάνες που έγιναν προτού ισχύσουν οι προϋποθέσεις αναγνώρισης καταχωρούνται ως έξοδα και δεν γίνεται να κεφαλαιοποιηθούν αναδρομικά. Περιπτώσεις δαπανών που αποδίδονται άμεσα στη δημιουργία και την προετοιμασία του άυλου είναι:

- το κόστος των υλικών και των υπηρεσιών που χρησιμοποιήθηκαν στη δημιουργία του άυλου,
- το ύψος των παροχών που δόθηκαν στους εργαζομένους που ασχολήθηκαν με τη δημιουργία του άυλου,
- έξοδα που έγιναν για να κατοχυρωθούν τα νομικά δικαιώματα,
- αποσβέσεις από διπλώματα ευρεσιτεχνίας και άδειες που χρειάστηκαν για την παραγωγή του άυλου,
- κόστη δανεισμού που, σύμφωνα με το ΔΛΠ 23 «Κόστος Δανεισμού», μπορούν να αποτελέσουν συστατικό στοιχείο του κόστους.

2.4.5.4 Καταχώριση δαπάνης στην περίπτωση του εσωτερικώς δημιουργούμενου άυλου

Οι δαπάνες που γίνονται για ένα εσωτερικώς δημιουργούμενο άυλο αναγνωρίζονται ως έξοδα τη στιγμή που πραγματοποιούνται, εκτός εάν μπορούν να αποτελέσουν στοιχείο του κόστους ή εάν λάβουν χώρα κατά τη συνένωση δύο επιχειρήσεων και αφορούν άυλο που δεν μπορεί να αναγνωριστεί, οπότε και περιλαμβάνονται στο ποσό της υπεραξίας.

Περιπτώσεις δαπανών που πρέπει να αναγνωρίζονται ως έξοδα τη στιγμή που πραγματοποιούνται είναι δαπάνες για προώθηση και διαφήμιση (εκτός εάν μπορεί να αποδειχθεί ότι συνετέλεσαν άμεσα στην προετοιμασία του άυλου για χρήση), δαπάνες για να εκπαιδευτεί το προσωπικό που θα λειτουργήσει το άυλο περιουσιακό στοιχείο, κόστη έναρξης (εκτός εάν συμπεριλαμβάνονται στο κόστος ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου όπως ορίζει το ΔΛΠ 16 «Ασώματες Ακινήτοποιήσεις»), κόστη αναδιοργάνωσης και επανεγκατάστασης κ.ά. (Bond & Cummins, 2000)

2.5 Αποτίμηση άυλων περιουσιακών στοιχείων

Το ΔΛΠ 38 δίνει στην οικονομική μονάδα δύο εναλλακτικούς χειρισμούς για την μετέπειτα αποτίμηση του άυλου περιουσιακού στοιχείου. Η επιχείρηση μπορεί να επιλέξει ανάμεσα:

- στη μέθοδο του κόστους και,
- στη μέθοδο της αναπροσαρμογής.

2.5.1 Μέθοδος του κόστους

Όταν ένα άυλο αποτιμάται σύμφωνα με τη μέθοδο του κόστους, τότε η αξία του είναι αυτή που προκύπτει από το κόστος κτήσης του, μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις συσσωρευμένες ζημιές απομείωσης.

2.5.2 Μέθοδος της αναπροσαρμογής

Με βάση τη μέθοδο της αναπροσαρμογής το άυλο αποτιμάται σε μία αξία που έχει επαναπροσδιορισθεί με βάση την εύλογη αξία του άυλου, μείον τις αποσβέσεις και τις ζημίες απομείωσης που έγιναν μετά την τελευταία αναπροσαρμογή.

Για να αποφευχθούν παρερμηνείες, το πρότυπο σαφώς ορίζει ότι η μέθοδος της αναπροσαρμογής δεν επιτρέπεται για την αξιολόγηση άυλων που δεν έχουν καταχωρηθεί νωρίτερα ως περιουσιακά στοιχεία και για την αρχική αναγνώριση των άυλων σε αξία διαφορετική από το κόστος τους. Αυτό γίνεται για να μην υπάρχει η επιλογή για μία επιχείρηση να καταφύγει σε επανεκτίμηση ενός άυλου, που δεν έχει καταγραφεί νωρίτερα γιατί το κόστος του δεν μπορούσε να κεφαλαιοποιηθεί, και να το εμφανίσει σε αναπροσαρμοσμένη αξία.

Η επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιήσει την μέθοδο αναπροσαρμογής μόνον εφόσον υπάρχει ενεργός αγορά για το άυλο από την οποία να μπορούν να ληφθούν στοιχεία για την εύλογη αξία του. Στην περίπτωση της αναπροσαρμογής της αξίας δεν υπάρχουν διατάξεις που να προβλέπουν ότι η εκτίμηση της εύλογης μπορεί να γίνει με έμμεσους τρόπους, όπως για παράδειγμα με τη χρήση χρηματοοικονομικών μοντέλων.

Όταν η επιχείρηση επιλέξει αυτή τη μέθοδο για τη μετέπειτα αποτίμηση ενός άυλου, θα πρέπει να την εφαρμόσει ομοιόμορφα για όλα τα άυλα που εντάσσονται στην ίδια κατηγορία με αυτό, εκτός εάν δεν υπάρχει ενεργός αγορά για κάποιο από αυτά. Η αναπροσαρμογή της αξίας θα πρέπει να γίνεται ταυτόχρονα για όλα τα άυλα ώστε να διασφαλίζεται η αξιόπιστη και ομοιόμορφη απεικόνισή τους στις οικονομικές καταστάσεις. (Grant Thornton, p. 901)

Η συχνότητα των αναπροσαρμογών θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε, κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, η λογιστική αξία με την οποία εμφανίζονται να μην απέχει ουσιωδώς από την εύλογή τους. Επαφίεται στην κρίση της επιχείρησης να αξιολογήσει κάθε πότε θα πρέπει να αναπροσαρμόζει την αξία τους, ανάλογα με τη μεταβλητότητα που παρουσιάζει η εύλογη αξία τους.

Τέλος, αναφορικά με τη λογιστική αντιμετώπιση των λογιστικών διαφορών που προκύπτουν από την αναπροσαρμογή, εάν προκύψει μία ανατίμηση στην αξία του άυλου, η αύξηση αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια ως «Αποθεματικό Αναπροσαρμογής», εκτός εάν αντιστρέφει προηγούμενη ζημία από μείωση της αξίας του, οπότε αναγνωρίζεται ως έσοδο στα αποτελέσματα της περιόδου. Αντίθετα, εάν από την αναπροσαρμογή προκύψει νέα μειωμένη αξία του άυλου, τότε η μείωση αναγνωρίζεται άμεσα στα αποτελέσματα χρήσεως ως έξοδο, εκτός εάν αναστρέφει μία προηγούμενη αύξηση που αναγνωρίστηκε ως «Αποθεματικό Αναπροσαρμογής», και αφού εξαιρεθεί το ποσό αυτό, εάν υπάρχει εναπομείναν ποσό να καταχωρηθεί ως έξοδο χρήσης.

2.6 Υπολογισμός της ωφέλιμης ζωής ενός άυλου στοιχείου του ενεργητικού

Το ΔΛΠ 38 ορίζει ως ωφέλιμη ζωή ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου:

- την περίοδο για την οποία αναμένεται ότι ένα άυλο θα είναι διαθέσιμο προς χρήση στην επιχείρηση, ή
- το πλήθος των παραγωγικών ή όμοιων μονάδων που αναμένεται να αποκτήσει η επιχείρηση από το περιουσιακό στοιχείο.

Μία οικονομική μονάδα θα πρέπει να αξιολογήσει εάν ένα άυλο στοιχείο έχει καθορισμένη ή αόριστη ωφέλιμη ζωή. Το πρότυπο αναφέρει μία σειρά από παράγοντες που επηρεάζουν την ωφέλιμη ζωή ενός άυλου στοιχείου. Κάποιοι από αυτούς είναι:

- η αναμενόμενη χρησιμότητα του άυλου και το εάν θα μπορέσει η επιχείρηση να το διαχειριστεί αποδοτικά,
- ο κύκλος ζωής του άυλου και οι διαθέσιμες πληροφορίες για εκτιμήσεις ως προς την ωφέλιμη ζωή άλλων παρόμοιων άυλων,
- η τεχνολογική και εμπορική απαρχαίωση του άυλου,
- η σταθερότητα του κλάδου στον οποίο λειτουργεί το άυλο και οι αλλαγές στη ζήτηση των προϊόντων που είναι αποτέλεσμα του άυλου,
- η δράση των ανταγωνιστών και των εν δυνάμει ανταγωνιστών,

- οι απαιτούμενες δαπάνες ώστε να διατηρηθούν τα αναμενόμενα μελλοντικά οφέλη από τη λειτουργία του άυλου,
- η περίοδος κατά την οποία μπορεί να ασκείται έλεγχος επί του άυλου (π.χ. στην άδεια δικαιόχρησης) και άλλοι τέτοιου είδους περιορισμοί και,
- η εξάρτηση της ωφέλιμης ζωής του άυλου από την ωφέλιμη ζωή άλλων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Η επιχείρηση θα πρέπει να προσέξει να μην υπερεκτιμήσει ούτε και να υποτιμήσει την ωφέλιμη ζωή του άυλου. Για αυτό και η ωφέλιμη ζωή του άυλου θα πρέπει να εξετάζεται τακτικά.

Στην περίπτωση όπου ένα άυλο στοιχείο προκύπτει από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα, τότε η ωφέλιμη ζωή του θα είναι αυτή για την οποία ισχύουν τα νομικά δικαιώματα, εκτός και εάν η επιχείρηση αναμένει να λαμβάνει οικονομικά οφέλη από τη χρήση του για μικρότερο διάστημα, οπότε και αυτό θα αποτελεί την ωφέλιμη ζωή του. Εάν υπάρχει η δυνατότητα ανανέωσης του σχετικού συμβολαίου, η ωφέλιμη ζωή πρέπει να περιλαμβάνει και την περίοδο ανανέωσης, μόνον εφόσον η ανανέωση γίνεται χωρίς σημαντικό κόστος για την επιχείρηση.

2.6.1 Άυλο με καθορισμένη διάρκεια ζωής

Εάν μία επιχείρηση κρίνει ότι ένα άυλο στοιχείο της έχει καθορισμένη ωφέλιμη ζωή, τότε πρέπει να προσδιορίσει τη διάρκεια που αυτό θα έχει χρησιμότητα ή το διάστημα στο οποίο θα αποκτήσει τις μέγιστες παραγωγικές ή άλλες παρόμοιες μονάδες που μπορεί να αποδώσει. Ένα άυλο στοιχείο με καθορισμένη ωφέλιμη ζωή μπορεί να αποσβεστεί.

2.6.1.1 Περίοδος και μέθοδος απόσβεσης

Ένα άυλο στοιχείο με καθορισμένη ωφέλιμη ζωή αποσβένεται κατά το ποσό που προκύπτει εάν από το κόστος κτήσης του αφαιρεθεί η υπολειμματική του αξία, όπου υπολειμματική αξία ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου είναι η αξία που θα λάμβανε η επιχείρηση εάν προχωρούσε σήμερα σε εκποίηση του άυλου, αφού αφαιρεθεί το κόστος εκποίησης, αν το άυλο ήταν στην ηλικία και στην κατάσταση που αναμένεται

να έχει στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του. Μία επιχείρηση θα πρέπει να επανεξετάζει τουλάχιστον σε ετήσια βάση τόσο την περίοδο όσο και τη μέθοδο απόσβεσης που ακολουθεί, γιατί οι εκτιμήσεις σχετικά με την ωφέλιμη ζωή του άυλου μπορεί να αλλάξουν ανά πάσα στιγμή. (παρ.8, Δ.Λ.Π. 38)

Όσον αφορά την περίοδο απόσβεσης, αυτή ξεκινάει όταν το άυλο είναι στην τοποθεσία και στην κατάσταση που πρέπει ώστε να είναι έτοιμο για χρήση. Έτσι, το άυλο αποσβένεται ακόμα και αν η επιχείρηση δεν το χρησιμοποιεί, καθώς είναι διαθέσιμο για χρήση. Το άυλο σταματά να αποσβένεται όταν έχει αποσβεστεί πλήρως το αποσβέσιμο ποσό, ή όταν ενταχθεί στην κατηγορία των περιουσιακών στοιχείων διαθέσιμων προς πώληση, ή εάν σταματήσει να εμφανίζεται στις οικονομικές καταστάσεις.

Το πρότυπο δίνει την ευκαιρία στην επιχείρηση να επιλέξει ανάμεσα σε διαφορετικές μεθόδους απόσβεσης, όπως είναι η σταθερή μέθοδος, η φθίνουσα μέθοδος και η μέθοδος της μονάδας παραγωγής. Η μέθοδος απόσβεσης που θα χρησιμοποιηθεί θα πρέπει να αντικατοπτρίζει τον τρόπο με τον οποίο αναλώνονται τα οικονομικά οφέλη που παρέχει το άυλο.

Η ετήσια απόσβεση του άυλου καταχωρείται ως έξοδο στα αποτελέσματα χρήσης. Σε περίπτωση που η ανάλωση ενός άυλου συντελεί στην παραγωγή ενός άλλου περιουσιακού στοιχείου, το έξοδο της απόσβεσης αποτελεί τμήμα του κόστους του τελευταίου και προσ αυξάνει την αξία του.

2.6.1.2 Υπολειμματική αξία

Το πρότυπο ορίζει ότι η υπολειμματική αξία ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου πρέπει να είναι μηδενική εκτός εάν υπάρχει τρίτο πρόσωπο που έχει δεσμευτεί να το αγοράσει στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του ή υπάρχει ενεργός αγορά για το άυλο αυτό, από την οποία να μπορούν να αντληθούν στοιχεία για τον προσδιορισμό της υπολειμματικής αξίας και είναι πιθανό να συνεχίσει να υπάρχει στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του. Η μη μηδενική υπολειμματική αξία δείχνει την πρόθεση της επιχείρησης να διαθέσει το άυλο πριν το τέλος της ωφέλιμης ζωής του.

Η οικονομική μονάδα πρέπει να καταφεύγει σε επανεκτίμηση της υπολειμματικής αξίας τουλάχιστον σε ετήσια βάση, ενώ μία μεταβολή της αντιμετωπίζεται ως μεταβολή λογιστικής εκτίμησης και διακανονίζεται με βάση το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές Αρχές και Μέθοδοι, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη». Πάντως, σε περίπτωση που η αναθεωρημένη υπολειμματική αξία είναι μεγαλύτερη από τη λογιστική αξία του, το πρότυπο δεν επιτρέπει αναστροφή της απόσβεσης αλλά προβλέπει να γίνεται μηδενική απόσβεση, έως ότου η υπολειμματική αξία να είναι και πάλι χαμηλότερη από την λογιστική.

2.6.2 Άυλο με ωφέλιμη ζωή αόριστης διάρκειας

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αόριστη ωφέλιμη ζωή δεν επιτρέπεται να αποσβένονται. Αντί αυτού, υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας τους, όπου συγκρίνεται η λογιστική τους αξία με το ανακτήσιμο ποσό, όπου ανακτήσιμο ποσό είναι το μεγαλύτερο ποσό ανάμεσα στην καθαρή τιμή πώλησης και την ανακτήσιμη αξία που προκύπτει από την προεξόφληση των μελλοντικών ταμειακών ροών που δημιουργούνται από τη χρήση του περιουσιακού στοιχείου, όπως προβλέπει το ΔΛΠ 36 «Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων». Ο έλεγχος απομείωσης γίνεται σε ετήσια βάση και όποτε υπάρξουν ενδείξεις ότι η αξία του άυλου μπορεί να έχει απομειωθεί.

Πέρα όμως από τον έλεγχο απομείωσης, μία φορά το χρόνο θα πρέπει να γίνεται επανεξέταση της ωφέλιμης ζωής του άυλου, ώστε να διαπιστωθεί εάν συντρέχουν ακόμη οι λόγοι εκείνοι για τους οποίους έχει κριθεί αόριστη. Η αναθεώρηση ως προς την ωφέλιμη ζωή εμπίπτει και αυτή στο πεδίο του ΔΛΠ 8 «Λογιστικές Αρχές και Μέθοδοι, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη», ενώ σε περίπτωση που η διοίκηση της επιχείρησης κρίνει ότι η ωφέλιμη ζωή δεν είναι πλέον αόριστη αλλά μπορεί να καθοριστεί, αυτό μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι η αξία του έχει απομειωθεί.

Όταν από τον έλεγχο απομείωσης προκύψει ότι η αναπόσβεστη αξία του άυλου είναι μεγαλύτερη από το ανακτήσιμο ποσό, τότε εμφανίζεται ζημία απομείωσης, η οποία αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης.

2.7 Απόσυρση και Διάθεση Άυλου Περιουσιακού Στοιχείου

Ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο παύει να εμφανίζεται στις οικονομικές καταστάσεις μίας οικονομικής μονάδας όταν διατίθεται προς πώληση ή όταν δεν αναμένεται να προκύψουν άλλα μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη χρήση ή τη διάθεσή του. Από τη διάθεση ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου προκύπτει κέρδος ή ζημία για την επιχείρηση, ανάλογα με το αν η τιμή διάθεσης υπερβαίνει ή όχι τη λογιστική του αξία και το αποτέλεσμα καταχωρείται στα αποτελέσματα χρήσης που πραγματοποιήθηκε η διάθεση. Εξαιρέση αποτελεί η περίπτωση πώλησης και επαναμίσθωσης άυλου στοιχείου, όπου πρέπει να εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΔΛΠ 17 «Μισθώσεις».

Το αντάλλαγμα που λαμβάνεται αντί του περιουσιακού στοιχείου καταχωρείται στην εύλογη αξία του. Αν η πληρωμή του άυλου γίνεται με πίστωση, το αντάλλαγμα καταχωρείται αρχικά στην τιμή μετρητοίς.

2.8 Γνωστοποιήσεις οριζόμενες από το ΔΛΠ 38

Το Δ.Λ.Π. 38 περιλαμβάνει αναλυτικά όλες τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται για τα άυλα στοιχεία μίας επιχείρησης. Οι γνωστοποιήσεις γίνονται ξεχωριστά για κάθε κατηγορία άυλων περιουσιακών στοιχείων. Οι κατηγορίες μπορούν να διασπαστούν και σε μικρότερες ομάδες, εάν κριθεί ότι έτσι παρέχεται πληρέστερη πληροφόρηση στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης. Μπορεί επίσης μία επιχείρηση να θέλει να παραθέσει γνωστοποιήσεις διακρίνοντας τα άυλα ανάλογα με τον τρόπο απόκτησης, σε όσα αποκτήθηκαν μέσω κρατικής επιχορήγησης ή κατά την ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων. Το πρότυπο πάντως επιβάλλει κατά τις γνωστοποιήσεις να γίνεται και η διάκριση ανάμεσα στα εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα και στα λοιπά άυλα στοιχεία του ενεργητικού.

Για κάθε μία κατηγορία θα πρέπει να γνωστοποιούνται τα ακόλουθα:

- εάν η ωφέλιμη ζωή των άυλων περιουσιακών στοιχείων ήταν εφικτό να προσδιοριστεί ή κρίθηκε ως αόριστη. Σε περίπτωση που η ωφέλιμη ζωή προσδιορίστηκε σαφώς, να αναφέρονται:
  - οι συντελεστές απόσβεσης που χρησιμοποιήθηκαν,
  - οι μέθοδοι απόσβεσης που χρησιμοποιήθηκαν για τα άυλα με καθορισμένη ωφέλιμη ζωή,
  - η ακαθάριστη λογιστική αξία των άυλων (πριν την απόσβεση) και οι σωρευτικές αποσβέσεις (μαζί με τις ζημίες απομείωσης) στην αρχή και στο τέλος της χρήσης,
  - το κονδύλι της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης που περιλαμβάνει τις αποσβέσεις των άυλων,
  - μία αναλυτική παρουσίαση της λογιστικής αξίας των άυλων στην αρχή και το τέλος της χρήσης, όπου θα παρουσιάζονται:
    - οι προσθήκες της περιόδου, με διάκριση αυτών που προέκυψαν από εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα, αυτών που αποκτήθηκαν από αγορές και αυτών που αποκτήθηκαν από συνενώσεις επιχειρήσεων,
    - τα άυλα που κατέχονται προς διάθεση ή περιλαμβάνονται σε ομάδα περιουσιακών στοιχείων που προορίζεται για διάθεση, σύμφωνα με το ΔΠΧΠ 5 «Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που Κατέχονται προς Πώληση και Διακοπείσες Δραστηριότητες»,
    - αυξήσεις ή μειώσεις που προήλθαν από τις αναπροσαρμογές στην αξία των άυλων, σύμφωνα με τις παραγράφους 75, 85 και 86 και από ζημίες απομείωσης που αναγνωρίστηκαν ή αναστράφηκαν απευθείας στην καθαρά θέση, με βάση το ΔΛΠ 36,
    - οι ζημίες απομείωσης που καταχωρήθηκαν στα αποτελέσματα χρήσης,
    - οι ζημίες απομείωσης που αναστράφηκαν στα αποτελέσματα της περιόδου,
    - το ποσό των αποσβέσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά την εν λόγω χρήση,
    - οι καθαρές συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν κατά τη μετατροπή στοιχείων των συναλλαγών από ξένο νόμισμα στο νόμισμα στο οποίο γίνεται η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων,

- λοιπές αλλαγές που έγιναν στο υπόλοιπο του λογαριασμού κατά τη χρήση αναφοράς.

Επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις, κάποιες από τις οποίες αφορούν συγκεκριμένες περιπτώσεις, είναι και οι παρακάτω:

- το άθροισμα των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης που καταχωρήθηκαν ως έξοδο στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς,
- για ένα άυλο στοιχείο που η ωφέλιμη ζωή του έχει κριθεί αόριστη, να αναφέρει τη λογιστική αξία του καθώς και τους λόγους για τους οποίους αξιολογήθηκε ως τέτοια. Επιπλέον, θα πρέπει να αναφέρονται και οι κρισιμότεροι παράγοντες που ελήφθησαν υπόψη για τη απόφαση αυτή.
- αναλυτική παρουσίαση της λογιστικής αξίας και της περιόδου απόσβεσης που απομένει για κάθε άυλο που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.
- για άυλο στοιχείο που αποκτήθηκε μέσω κρατικής επιχορήγησης και αναγνωρίστηκε αρχικά στην εύλογη αξία του να αναφέρονται:
  - η εύλογη αξία στην οποία καταχωρήθηκαν αρχικά,
  - η λογιστική τους αξία και
  - με ποια μέθοδο αποτιμώνται μετά την αρχική τους αναγνώριση.
- να καταγράφεται η ύπαρξη και η λογιστική αξία άυλων περιουσιακών στοιχείων, ο τίτλος κυριότητας των οποίων διέπεται από όρους, και η λογιστική αξία άυλων στοιχείων που κρατούνται ως ενέχυρα για την εξασφάλιση υποχρεώσεων και
- τέλος, να αναφέρεται το ποσό των συμβατικών δικαιωμάτων για την απόκτηση άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Επιπλέον, μία οικονομική μονάδα ενθαρρύνεται να περιλαμβάνει στις γνωστοποιήσεις της:

- περιγραφή από κάθε άυλο που έχει αποσβεστεί πλήρως αλλά εξακολουθεί να χρησιμοποιείται από την επιχείρηση και
- μία σύντομη αναφορά όλων των σημαντικών άυλων στοιχείων που ελέγχει η επιχείρηση αλλά δεν πληρούν τα κριτήρια αναγνώρισης ώστε να εμφανίζονται στις οικονομικές της καταστάσεις.

2.8.1 Γνωστοποιήσεις για άυλα που αποτιμώνται με τη μέθοδο της αναπροσαρμογής

Για τα άυλα που μετά την αρχική τους αναγνώριση αποτιμώνται με τη μέθοδο της αναπροσαρμογής πρέπει να δίνονται και οι παρακάτω γνωστοποιήσεις:

- ανά κατηγορία άυλων στοιχείων πρέπει να αναφέρονται:
  - η ημερομηνία έναρξης ισχύος της αναπροσαρμογής,
  - η λογιστική αξία των αναπροσαρμοσμένων άυλων περιουσιακών στοιχείων,
  - η λογιστική αξία που θα είχε το άυλο εάν χρησιμοποιούνταν η μέθοδος του κόστους
- το ποσό του κονδυλίου «Αποθεματικά Αναπροσαρμογής» που αφορά στα άυλα κατά την έναρξη και λήξη της λογιστικής περιόδου αλλά και τους περιορισμούς που μπορεί να ισχύουν για τη δυνατότητα διανομής του υπολοίπου στους μετόχους και
- οι μέθοδοι και οι σημαντικές παραδοχές που ακολουθήθηκαν για την εκτίμηση των εύλογων αξιών των άυλων περιουσιακών στοιχείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Δ.Λ.Π. 38 ΓΙΑ ΤΑ ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3.1 Κίνητρα έρευνας

Η υποχρεωτική εφαρμογή των διατάξεων των Δ.Λ.Π. για την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων, στο ελληνικό χρηματιστήριο, επιχειρήσεων από το 2005 και έπειτα, έχει δημιουργήσει ισχυρές προσδοκίες ότι η πληροφόρηση που εμπεριέχεται στις σημειώσεις των επιχειρήσεων αυτών, εκπληρώνει τον απώτερο σκοπό των ΔΛΠ, όπως αυτός ορίζεται στον Κανονισμό 1606/2002 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου αναφέρεται ότι «Ο παρών κανονισμός έχει

ως στόχο την υιοθέτηση και χρήση διεθνών λογιστικών προτύπων στην Κοινότητα με σκοπό την εναρμόνιση της χρηματοοικονομικής πληροφορίας που παρουσιάζεται από τις εταιρίες .... ώστε να διασφαλιστεί υψηλός βαθμός διαφάνειας και συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων και ως εκ τούτου, η αποτελεσματική λειτουργία των κεφαλαιαγορών της Κοινότητας και της εσωτερικής αγοράς».

Ωστόσο, τα οφέλη που προκύπτουν για τη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς από τις εκτενείς γνωστοποιήσεις που προβλέπουν τα ΔΛΠ, τείνουν να εμφανίζονται σε επιχειρήσεις που έχουν κίνητρα να επιτύχουν διαφάνεια μέσω της δημοσίευσης πληροφοριών, αντιμετωπίζουν για παράδειγμα ισχυρό ανταγωνισμό ή επιδιώκουν τη διεκδίκηση σημαντικών χρηματοοικονομικών συμφωνιών και σε χώρες όπου η επιβολή του νόμου είναι ισχυρή (Daske et al, 2008), και οι ελεγκτικοί μηχανισμοί της κεφαλαιαγοράς αλλά και οι υπόλοιποι κρατικοί μηχανισμοί έχουν έντονη παρουσία (Ball et al, 2000). Επομένως, η υιοθέτηση και εφαρμογή των ΔΛΠ από μόνη της δεν αρκεί να διασφαλίσει ότι ο σκοπός της διαφάνειας και της συγκρισιμότητας της πληροφόρησης, έχει επιτευχθεί, αλλά περισσότερο χρειάζονται ελεγκτικές παράμετροι που να διασφαλίζουν τη συνεπή εφαρμογή τους.

Με την αύξηση των επιχειρήσεων που στηρίζονται στο πνευματικό κεφάλαιο και την επίδραση που έχει στο περιβάλλον της, τις πρακτικές και την αξία της, αναμένεται ότι οι πληροφορίες που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για να διαχειριστούν τη λειτουργία τους θα είναι διαφορετικές. Αυτό θα επηρεάσει την αναφορά των επιχειρήσεων προς τους εξωτερικούς χρήστες, γιατί η επιχείρηση διέπεται από την ανάγκη για λογοδοσία που ενισχύεται από την αρχή του μη αποκλεισμού, δηλαδή της λογοδοσίας σε όλες τις ομάδες ενδιαφερομένων (Cooper & Owen, 2007). Τα δύο παραπάνω στοιχεία, δηλαδή η ανάγκη για πιστή εφαρμογή των διατάξεων των ΔΛΠ ώστε να αποφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα (διαφάνεια και συγκρισιμότητα) και η αυξανόμενη σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων, υπήρξαν τα κίνητρα της παρούσας έρευνας που στρέφεται στη μελέτη των γνωστοποιήσεων που γίνονται ως προς τα άυλα, θεωρώντας τες ως το σημαντικότερο μέσο επικοινωνίας μίας επιχείρησης με τους ενδιαφερόμενους χρήστες.

3.2 Μεθοδολογία

3.2.1 Επιλογή δείγματος

Για την εξέταση του βαθμού συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 38 ως προς τις γνωστοποιήσεις που ορίζει για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, επιλέχθηκαν επιχειρήσεις που αναμένεται να εμφανίζουν σημαντικά άυλα περιουσιακά στοιχεία, λόγω της φύσης της δραστηριότητάς τους. Εξετάζεται ο κλάδος της τεχνολογίας συνδυαστικά με τον κλάδο των τηλεπικοινωνιών, καθώς κρίθηκε ότι οι επιχειρήσεις που τους συγκροτούν είναι από τις πλέον κατάλληλες για τον σκοπό της παρούσας μελέτης.

Αθροιστικά οι επιχειρήσεις ανέρχονται στις είκοσι δύο (ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ: Άλφα Γκρίσιν, Altec, Byte, Centric Multimedia, Compucon, Inform Λύκος, Informer, Ίλυδα, Intralot, Λογισμός, MLS, PC Systems, Profile, Quality & Reliability, SingularLogic, Space Hellas, Unibrain, Unisystems ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ: Cosmote, FORTHnet, Lannet, OTE).

Για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκαν τα ετήσια δελτία των επιχειρήσεων για τις χρήσεις από το 2005, οπότε και έγινε υποχρεωτική η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από όλες τις εισηγμένες επιχειρήσεις, μέχρι και το 2012.

Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι παρά τις προσδοκίες, μία επιχείρηση του εξεταζόμενου δείγματος δεν εμφάνισε άυλα στοιχεία σε κανέναν από τους ετήσιους ισολογισμούς για την περίοδο 2005 – 2012. Πρόκειται για την επιχείρηση με την επωνυμία «Quality & Reliability A.B.E.E.» που δραστηριοποιείται στις υπηρεσίες ηλεκτρονικών υπολογιστών. Το 2005 η CPI A.E. Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και ο όμιλος INTEAL A.B.E.E.Δ.Ε. δεν εμφανίζουν άυλα στον ισολογισμό τους, ενώ η τελευταία δεν εμφανίζει ούτε τη χρήση 2006. Τέλος, η LAN-NET βρίσκεται σε αναστολή διαπραγμάτευσης των μετοχών της από το 2008 και έπειτα, επομένως εξετάστηκαν τα διαθέσιμα στοιχεία μέχρι και τη χρήση 2007.

3.2.2 Διαδικασία οργάνωσης και μελέτης των μεγεθών σε πίνακα και διεξαγωγή συμπερασμάτων

Το πρακτικό κομμάτι της παρούσας μελέτης εστιάζει στη διερεύνηση του βαθμού συμμόρφωσης των εισηγμένων επιχειρήσεων που ανήκουν στους κλάδους της τεχνολογίας και των τηλεπικοινωνιών, σε σχέση με τις γνωστοποιήσεις που προβλέπονται από το ΔΛΠ 38 για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία μίας επιχείρησης.

Περιορισμοί:

Περιορισμός 1: Η εξέταση επιχειρήσεων που ανήκουν αποκλειστικά σε αυτούς τους δύο κλάδους αποτελεί περιορισμό για την έρευνα και ενδέχεται να υπάρχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κλάδου που να επηρεάζουν τα αποτελέσματα (Π1).

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το εξεταζόμενο δείγμα, πέρα από μη αντιπροσωπευτικό του συνόλου των εισηγμένων επιχειρήσεων, είναι και μικρό σε μέγεθος.

Περιορισμός 2: Μικρό δείγμα (Π2).

Έτσι, τα συμπεράσματα που θα εξαχθούν δεν πρέπει να γενικεύονται για το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων.

Υποθέσεις:

Υπόθεση 1: Οι εξεταζόμενες επιχειρήσεις συμμορφώνονται μερικώς με τις απαιτήσεις γνωστοποίησης που ορίζει το ΔΛΠ 38 για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία (Υ1).

Επιπλέον, διαχρονικά οι επιχειρήσεις αναμένεται να επιδεικνύουν μεγαλύτερη συμμόρφωση, αφού το λογικό είναι ότι με τον καιρό θα εξοικειώνονται περισσότερο με τη νοοτροπία και τις πρακτικές των ΔΛΠ.

Υπόθεση 2: Ο βαθμός συμμόρφωσης των επιχειρήσεων διαχρονικά αυξάνεται (Y2).

Από την μελέτη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων θα αποκαλυφθεί, εάν οι παραπάνω υποθέσεις επαληθεύονται ή όχι. Στο πλαίσιο αυτό παρατίθενται αναλυτικά όλες οι γνωστοποιήσεις που ορίζει το σχετικό πρότυπο, με αυθαίρετη αρίθμηση που αποσκοπεί στην διευκόλυνση της ερμηνείας του πίνακα σε συνδυασμό με τα παρακείμενα σχόλια. Δεν εξετάζεται η συμμόρφωση των επιχειρήσεων σε σχέση με τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται ως προς την υπεραξία τους, παρόλο που η υπεραξία αποτελεί βασικό άυλο στοιχείο μίας οικονομικής μονάδας, καθώς η περίπτωση της υπεραξίας καλύπτεται εξ' ολοκλήρου από το ΔΠΧΠ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων», μιας και η υπεραξία μίας επιχείρησης αναγνωρίζεται μόνον σε περίπτωση συγχώνευσης ή εξαγοράς και όχι όταν είναι εσωτερικώς δημιουργούμενη.

Για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των επιχειρήσεων χρησιμοποιήθηκε η διχοτόμος προσέγγιση, κατά την οποία, κάθε γνωστοποίηση που διαπιστώνεται ότι έχει δημοσιευθεί παίρνει την τιμή 1, ενώ κάθε γνωστοποίηση που διαπιστώνεται ότι δεν έχει δημοσιευθεί παίρνει την τιμή 0. Σε περίπτωση που κρίνεται ότι δεν υπάρχει λόγος δημοσίευσης μίας συγκεκριμένης γνωστοποίησης, τότε αυτή χαρακτηρίζεται ως «Μη Εφαρμόσιμη» και δεν συμπεριλαμβάνεται στη βαθμολόγηση της επιχείρησης (στις γνωστοποιήσεις αυτές υπάρχει κενό στον πίνακα). Στη συνέχεια, το άθροισμα των δημοσιευμένων γνωστοποιήσεων διαιρείται με το πλήθος των γνωστοποιήσεων που κρίνεται ότι θα έπρεπε να κάνει κάθε επιχείρηση κατά περίπτωση και προκύπτει έτσι ο βαθμός συμμόρφωσης της κάθε επιχείρησης με τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις.

Περαιτέρω διευκρινίσεις απαιτούνται αναφορικά με τη δομή και το περιεχόμενο του πίνακα και δίνονται στη συνέχεια. Το πρώτο σκέλος του πίνακα εξετάζει την σαφή εφαρμογή των κριτηρίων παράθεσης πληροφοριών, που πρέπει αυστηρά να ακολουθούνται από κάθε επιχείρηση αναφορικά με τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού της. Στο σημείο αυτό οι επιχειρήσεις κρίθηκαν αυστηρά, καθώς θεωρήθηκε ότι τα κριτήρια παράθεσης αποτελούν το δομικό πλαίσιο μετάδοσης της απαραίτητης πληροφορίας. Πιο συγκεκριμένα:

- το κριτήριο της ξεχωριστής παράθεσης πληροφοριών για τα εσωτερικώς δημιουργούμενα και τα λοιπά άυλα (K1) θεωρείται ότι δεν πληρείται, εφόσον δεν υπάρχει σαφής διαχωρισμός για καμία περίπτωση άυλου από την πλευρά της επιχείρησης ενώ,
- το κριτήριο της ξεχωριστής πληροφόρησης για τα άυλα περιορισμένης και τα άυλα αόριστης διάρκειας (K2) θεωρείται ότι πληρείται εφόσον δεν υπάρχει καμία αναφορά για άυλα αόριστης διάρκειας. Μόνον στην περίπτωση που υπάρχει αναφορά για άυλα αόριστης διάρκειας εξετάζεται συνδυαστικά η γνωστοποίηση 1, που αφορά την παράθεση των λόγων για τους οποίους κρίθηκε ως αόριστη η ωφέλιμη ζωή τους.

Στη συνέχεια του πίνακα ακολουθούν οι γνωστοποιήσεις που ορίζει το ΔΛΠ 38, οι οποίες εξετάζονται κατά περίπτωση, ξεχωριστά για κάθε μία επιχείρηση. Οι γνωστοποιήσεις που αφορούν τα γενικά στοιχεία (μέθοδος απόσβεσης, αξία κτήσης κλπ.) καθώς και ο πίνακας λογιστικής συμφωνίας αναμένεται να αναφέρονται από όλες τις εξεταζόμενες επιχειρήσεις. Η προσδοκία αυτή υπάρχει και για τις ακόλουθες γνωστοποιήσεις, για τις οποίες δίνεται και η λογική με την οποία βαθμολογείται η κάθε επιχείρηση:

- **Ιδιαίτερη αναφορά σε σημαντικά άυλα:** αναμένεται από την επιχείρηση να πραγματοποιεί εκτενέστερη αναφορά σε άυλα που είναι σημαντικά για την ίδια, όπως για παράδειγμα στο λογισμικό της. Εάν αυτό συμβαίνει τότε η αντίστοιχη γνωστοποίηση (No18) λαμβάνει την τιμή ένα (1) και εξετάζεται η πληρότητα των γνωστοποιήσεων που την συνοδεύουν. Εάν δεν υπάρχει εκτενέστερη αναφορά σε κάποιο άυλο, τότε η γνωστοποίηση λαμβάνει την τιμή μηδέν (0) και δεν εξετάζεται η πληρότητα των λοιπών σχετικών γνωστοποιήσεων.
- **Άυλα που αποκτήθηκαν με επιχορήγηση:** αναμένεται από την επιχείρηση να διευκρινίζει εάν κάποιο από τα άυλα που διαθέτει έχει αποκτηθεί μέσω κρατικής επιχορήγησης. Εάν έχει αποκτήσει άυλο με αυτόν τον τρόπο, η αντίστοιχη γνωστοποίηση (No23) λαμβάνει την τιμή ένα (1) και εξετάζεται η πληρότητα των γνωστοποιήσεων που την αφορούν. Εάν δεν γίνεται καμία

αναφορά επί τούτου, τότε η γνωστοποίηση λαμβάνει την τιμή μηδέν (0) και δεν εξετάζεται η πληρότητα των λοιπών σχετικών γνωστοποιήσεων. Εάν αναφέρεται ότι δεν αποκτήθηκαν άυλα με αυτόν τον τρόπο ή ότι οι κρατικές επιχορηγήσεις που λαμβάνει η επιχείρηση αφορούν πάγια ή έξοδά της, τότε θεωρείται ότι η επιχείρηση καλύπτει την ανάγκη πληροφόρησης του χρήστη ως προς το συγκεκριμένο θέμα και έτσι η γνωστοποίηση λαμβάνει την τιμή ένα (1), ενώ δεν εξετάζεται η εφαρμογή των λοιπών σχετικών γνωστοποιήσεων.

- **Άυλα των οποίων η κυριότητα υπόκειται σε όρους και άυλα ενεχυριασμένα:** αναμένεται από την επιχείρηση να διευκρινίζει εάν η κυριότητα ορισμένων άυλων που διαθέτει υπόκειται σε όρους ή εάν έχουν χρησιμοποιηθεί ως ενέχυρο. Η βαθμολόγηση γίνεται με την ίδια λογική που ακολουθείται στην προηγούμενη περίπτωση. Εάν δεν υπάρχει καμία σχετική αναφορά, η κύρια γνωστοποίηση (No27 και No31 αντίστοιχα) λαμβάνει την τιμή μηδέν (0) και δεν εξετάζεται η πληρότητα των εξαρτώμενων γνωστοποιήσεων. Όταν αναφέρεται πως υπάρχουν τέτοια άυλα, η αντίστοιχη γνωστοποίηση παίρνει την τιμή ένα (1) και εξετάζεται η πληρότητα των λοιπών σχετικών γνωστοποιήσεων. Τέλος, εάν διευκρινίζεται πως η επιχείρηση δεν έχει στην κατοχή της τέτοιου είδους άυλα, η κύρια γνωστοποίηση θεωρείται ότι πληρείται και βαθμολογείται με ένα (1), ενώ οι συμπληρωματικές γνωστοποιήσεις δεν εξετάζονται.

Το τμήμα του πίνακα που αναφέρεται ως «Γνωστοποιήσεις κατά περίπτωση», περιέχει τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνουν σε περιπτώσεις που καλύπτονται εξ ολοκλήρου από άλλα πρότυπα, παρότι αφορούν άυλα. Το ΔΛΠ 38 παραπέμπει στις γνωστοποιήσεις του ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» και του ΔΛΠ 36 «Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων», όταν μεταβάλλεται εκτίμηση που επηρεάζει ένα άυλο στοιχείο, ή υπάρχει απομείωση της αξίας ενός άυλου, αντίστοιχα. Ο πίνακας γνωστοποιήσεων περιλαμβάνει τις βασικότερες γνωστοποιήσεις που προβλέπονται από τα πρότυπα αυτά για το ζήτημα των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Όσον αφορά το ΔΛΠ 36 επισημαίνεται, ότι εφόσον περιλαμβάνονται οι γνωστοποιήσεις του ως προς την απομείωση της αξίας των άυλων, κρίθηκε πιο σωστό να συμπεριληφθούν και οι γνωστοποιήσεις για την

απομείωση της υπεραξίας των επιχειρήσεων, παρόλο που δεν εξετάζεται ο βαθμός συμμόρφωσης των εν λόγω επιχειρήσεων με τις γνωστοποιήσεις που απαιτούνται για την υπεραξία.

Εξετάζονται όμως μόνον οι γνωστοποιήσεις που αφορούν την απομείωση της υπεραξίας που έχει κατανεμηθεί σε μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών, αφού από τις επιχειρήσεις που εξετάστηκαν, όσες εμφάνιζαν υπεραξία στον ισολογισμό τους ακολούθησαν αυτόν τον τρόπο κατανομής.

Η εφαρμογή των γνωστοποιήσεων που ορίζει το ΔΛΠ 8 εξετάζεται μόνον σε περίπτωση που παρατηρηθεί από τις λοιπές σημειώσεις, ότι κατά τη διάρκεια της εν λόγω λογιστικής χρήσης υπήρξε τροποποίηση σε κάποια εκτίμηση ή πολιτική της επιχείρησης ή διορθώθηκε λάθος, που να επηρεάζει την αξία με την οποία εμφανίζονται τα άυλα στον ισολογισμό. Σε αντίθεση με άλλες περιπτώσεις που αναφέρθηκαν νωρίτερα, δεν αναμένεται από την επιχείρηση να τονίζει ότι δεν υπήρξε γεγονός που να προκαλέσει την τροποποίηση των εκτιμήσεων, καθώς με προσεκτική ανάγνωση των υπόλοιπων σημειώσεων είναι εφικτό να το αντιληφθεί ο ενδιαφερόμενος χρήστης.

3.3 Αποτελέσματα έρευνας

Με βάση τα δεδομένα του πίνακα βαθμολόγησης, προκύπτουν ορισμένα ευρήματα ως προς το βαθμό συμμόρφωσης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων με τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις του ΔΛΠ 38 και παρουσιάζονται στη συνέχεια. Πρέπει όμως να τονιστεί στο σημείο αυτό, ότι τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η μελέτη στηρίζονται στις συγκεκριμένες παραδοχές που έγιναν και εξαρτώνται απόλυτα από αυτές και από την πρακτική βαθμολόγησης που τηρήθηκε και παρουσιάστηκε νωρίτερα. Εάν ένας ερευνητής επιλέξει να ακολουθήσει άλλη μέθοδο βαθμολόγησης των επιχειρήσεων, τότε τα αποτελέσματα θα διαφέρουν. Μπορεί για παράδειγμα να ακολουθήσει μία πιο αυστηρή γραμμή βαθμολόγησης (π.χ. να κρίνει πως η επιχείρηση πρέπει να αναφέρει σαφώς ότι δεν υπήρξε αλλαγή εκτίμησης της ωφέλιμης ζωής ενός άυλου, ώστε να θεωρηθεί ότι συμμορφώνεται με την αντίστοιχη γνωστοποίηση, ενώ στην παρούσα έρευνα η επιχείρηση δεν «τιμωρείται» εφόσον δεν

υπάρχει σχετική αναφορά), ή να προσδώσει διαφορετική βαρύτητα σε κάθε γνωστοποίηση, σταθμίζοντάς τες με συντελεστές που θα λαμβάνουν τιμές ανάμεσα στο μηδέν και το ένα. Σε κάθε περίπτωση τα αποτελέσματα θα εξαρτώνται απόλυτα από τις βάσεις της έρευνας και τις υποθέσεις που έγιναν.

Δίνεται αρχικά ένα διάγραμμα, που απεικονίζει τη διαχρονική πορεία του μέσου βαθμού συμμόρφωσης των επιχειρήσεων του δείγματος από το 2005 στο 2012.

Σχήμα 1: Διαχρονική απεικόνιση του βαθμού συμμόρφωσης των επιχειρήσεων των κλάδων τεχνολογίας και τηλεπικοινωνιών, ως προς τις γνωστοποιήσεις που ορίζει το ΔΛΠ 38

Το 2005, ο βαθμός συμμόρφωσης ανέρχεται στο 66,16% και χαρακτηρίζεται ως χαμηλός, αφού σημαίνει ότι, κατά μέσο όρο, οι επιχειρήσεις δημοσιεύουν δύο στις τρεις γνωστοποιήσεις που οφείλουν. Στις επόμενες δύο χρήσεις οι επιχειρήσεις συμμορφώνονται ελάχιστα λιγότερο με τις απαιτήσεις πληροφόρησης του ΔΛΠ 38, ενώ από το 2008 και μετά βλέπουμε τον δείκτη να τείνει να σταθεροποιηθεί γύρω στο 70 με 72%. Η μεγαλύτερη πληρότητα πληροφόρησης καταγράφεται το 2009 (72,28%).

Σχολιάζοντας τα αποτελέσματα αυτά, μπορούμε να πούμε ότι ο χαμηλός βαθμός συμμόρφωσης που καταγράφηκε το 2005 είναι ως ένα βαθμό αναμενόμενος, λόγω

της ελλιπούς εξοικείωσης με τις νέες λογιστικές μεθόδους και τη νέα λογική πληροφόρησης που διακατέχει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και κλήθηκαν να εφαρμόσουν οι επιχειρήσεις. Ωστόσο η συνέχιση των ίδιων ποσοστών για ακόμη δύο χρήσεις φανερώνει, είτε ότι οι επιχειρήσεις αντιμετώπιζαν προβλήματα τήρησης των νέων λογιστικών κανόνων, είτε ότι ήταν απρόθυμες να δημοσιεύσουν το σύνολο της απαιτούμενης πληροφόρησης. Από το 2008 και μετά η συμμόρφωση των επιχειρήσεων εξελίσσεται θετικά και κυμαίνεται σταθερά σε υψηλότερα επίπεδα. Και πάλι όμως τα ποσοστά αυτά δεν μπορούν να κριθούν ως ικανοποιητικά και εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Στην τελευταία εξεταζόμενη χρήση ο δείκτης παραμένει λίγο πάνω από το 70% και δείχνει να σταθεροποιείται. Γενικά, ο δείκτης δεν καταγράφει μεγάλες διακυμάνσεις από χρήση σε χρήση και αποτυπώνει μία σταθερά βελτιούμενη συμπεριφορά των επιχειρήσεων. Ο μέσος βαθμός συμμόρφωσης που προκύπτει για την οκταετία ανέρχεται στο 69,31%.

Από τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν, προκύπτει πως η πρώτη υπόθεση (Y1) στην οποία στηρίχτηκε η έρευνα, τελικώς επιβεβαιώνεται, δηλαδή οι εξεταζόμενες επιχειρήσεις συμμορφώνονται μερικώς με τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να δημοσιεύουν ως προς τα άυλα. Η δεύτερη υπόθεση (Y2) που έγινε επαληθεύεται αλλά όχι απόλυτα, καθώς μπορεί να μην καταγράφεται αύξηση της συμμόρφωσης από χρήση σε χρήση, αλλά η συνολική εικόνα είναι πως διαχρονικά οι επιχειρήσεις ανταποκρίνονται καλύτερα στις υποχρεώσεις τους για πληροφόρηση.

Δίνεται στη συνέχεια πίνακας που αποτυπώνει την κατανομή των ποσοστών των επιχειρήσεων, ενδεικτικά για την πρώτη και την τελευταία εξεταζόμενη χρήση.

Πίνακας 1: Κατανομή των ποσοστών συμμόρφωσης – Σύγκριση 2005 με 2012

Τάξεις	2005		2012	
	Απόλυτος	%	Απόλυτος	%
(%) Δείκτης συμμόρφωσης	αρ. επιχειρήσεων	επί του συνόλου	αρ. επιχειρήσεων	επί του συνόλου
έως 40%	1	5,26	0	0,00

40%-50%	1	5,26	0	0,00
50%-60%	0	0,00	3	15,00
60%-70%	8	42,11	6	30,00
70%-80%	7	36,84	8	40,00
80%-90%	2	10,53	3	15,00
90% - 100%	0	0,00	0	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	19	100,00	20	100

Τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα δείχνουν, κατ' αντιστοιχία με τα προηγούμενα, πως διαχρονικά όλο και περισσότερες επιχειρήσεις συμμορφώνονται πληρέστερα με τις υποχρεώσεις γνωστοποίησης. Συγκεκριμένα, το 2005 το 47,37% των επιχειρήσεων καταγράφουν δείκτη συμμόρφωσης μεγαλύτερο του 70%, ενώ το 2012 το 55% αυτών.

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ποιες είναι οι γνωστοποιήσεις εκείνες τις οποίες αναφέρουν συχνότερα οι επιχειρήσεις και ποιες είναι αυτές που τείνουν να τις αγνοούν. Ξεκινώντας από τα δύο βασικά κριτήρια παράθεσης πληροφοριών συμπεραίνουμε ότι αυτά δεν τηρούνται με ακρίβεια. Πιο συγκεκριμένα, σαφή διαχωρισμό ανάμεσα σε εσωτερικώς δημιουργούμενα και εξωτερικώς αποκτώμενα άυλα πραγματοποιεί μόνον το 43,43% των επιχειρήσεων. Το ποσοστό συμμόρφωσης είναι ιδιαίτερα χαμηλό, ειδικότερα για ένα τέτοιο ζήτημα όπου ανακύπτουν ιδιαιτερότητες. Στην περίπτωση που ένα άυλο έχει προέλθει από εσωτερικές διεργασίες τίθεται θέμα αξιόπιστης μέτρησης του κόστους του και πρέπει να πληρούνται τα κριτήρια αναγνώρισης που ορίζει το ΔΛΠ 38. Όσες επιχειρήσεις διαχώρισαν σαφώς τα εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα (αυτά ήταν λογισμικά προγράμματα ή έξοδα ανάπτυξης), συμπλήρωσαν την ενημέρωση με απλή απαρίθμηση των κριτηρίων που πρέπει να ικανοποιούνται σύμφωνα με το ΔΛΠ 38, ώστε να αναγνωρίζεται το άυλο στις καταστάσεις και απέφυγαν να δώσουν παραπάνω πληροφορίες, όπως μία ανάλυση κοστολόγησης από την οποία να προκύπτει η αξία με την οποία εμφανίζονται ή ένα επιχειρηματικό πλάνο δράσης που να δικαιολογεί την αναγνώρισή τους.

Το δεύτερο κριτήριο ξεχωριστής παράθεσης πληροφοριών για τα άυλα με περιορισμένη και τα άυλα με αόριστη διάρκεια ζωής, εμφανίστηκε να πληρείται σε

ποσοστό 84,43%. Όλες οι επιχειρήσεις που ανέφεραν πως είχαν στην κατοχή τους άυλα στοιχεία των οποίων η ωφέλιμη ζωή δεν μπορεί να προσδιοριστεί, απέφυγαν να προσδιορίσουν τους λόγους για τους οποίους κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό. Αντίθετα, αναμενόταν μεγαλύτερη προθυμία πληροφόρησης ως προς τα άυλα αόριστης διάρκειας, αν ληφθεί υπόψη και το γεγονός πως τα άυλα αυτά δεν αποσβένονται, παρά μόνο υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης της αξία τους. Τα άυλα με αόριστη διάρκεια που παρατηρήθηκαν ήταν κυρίως η υπεραξία και σε μία περίπτωση η επωνυμία.

Εκεί που φαίνεται να επιδεικνύουν μεγαλύτερη συμμόρφωση οι επιχειρήσεις είναι στις λογιστικές πληροφορίες που αφορούν τα άυλα με ορισμένη διάρκεια ζωής. Δίνεται στη συνέχεια πίνακας με τη διαχρονική συμμόρφωση και τον μέσο όρο της επταετίας για τις πληροφορίες αυτές.

Πίνακας 2: Λογιστική πληροφόρηση για τα άυλα με ορισμένη διάρκεια ζωής

	ΠΟΣΟΣΤΑ %								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	M.O.
Συντελεστές απόσβεσης ή διάρκεια ωφέλιμης ζωής	94,74	90	90,48	100	100	100	100	100	96,90
Μέθοδοι απόσβεσης	94,74	90	90,48	100	100	100	100	100	96,90
Αξίες κτήσης	89,45	95	90,48	100	100	100	100	100	96,87
Λογιστική αξία προ αποσβέσεως	89,45	90	85,71	100	100	100	100	100	95,65
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	94,74	95	90,48	95	95	95	95	95	94,40
Αποσβέσεις περιόδου - πώς κατανέμονται στα A/X	89,45	90	85,71	100	100	100	100	100	95,65

Η υψηλή συμμόρφωση που εμφανίζεται ως προς τις πληροφορίες αυτές αποδίδεται στην ευκολία συλλογής των παραπάνω στοιχείων από μέρους της επιχείρησης. Τα χρόνια της ωφέλιμης ζωής των άυλων τις περισσότερες φορές δίνονταν ξεχωριστά για κάθε κατηγορία, υπήρχαν όμως και επιχειρήσεις που παρουσίαζαν ένα χρονικό εύρος για όλα τα άυλα. Για παράδειγμα ανέφεραν ότι «τα ως άνω άυλα στοιχεία έχουν

περιορισμένη ωφέλιμη ζωή και αποσβένονται με την σταθερή μέθοδο σε 3-5 έτη». Όλες οι επιχειρήσεις που εξετάστηκαν χρησιμοποιούσαν την σταθερή μέθοδο για την απόσβεση των άυλων στοιχείων τους, αν και στην περίπτωση των λογισμικών προγραμμάτων άλλες μέθοδοι απόσβεσης μπορεί να αποτυπώνουν καλύτερα το ρυθμό απαξίωσής τους (π.χ. φθίνουσα).

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι όλες οι επιχειρήσεις επέλεξαν την αποτίμηση των άυλων στο κόστος και όχι στην εύλογη αξία. Κάτι τέτοιο είναι λογικό, καθώς σε περίπτωση που η αποτίμηση γίνει στην εύλογη η επιχείρηση επιβαρύνεται με πρόσθετες υποχρεώσεις (και δημοσίευσης), όπως να επανεξετάζει την εύλογη αξία όποτε κρίνει ότι έχει μεταβληθεί και να την αναπροσαρμόζει, να στηρίζει την αναπροσαρμογή σε βάσιμες παραδοχές, να χειρίζεται τις λογιστικές διαφορές που προκύπτουν κλπ. Η δυσκολία στη χρήση της εύλογης εντοπίζεται και στην απουσία ενεργούς αγοράς για τα περισσότερα άυλα, από την οποία θα μπορούσαν να ληφθούν στοιχεία για τις τρέχουσες αξίες και να στηριχθεί σε αυτές ο προσδιορισμός της εύλογης.

Μεγάλη έλλειψη πληροφόρησης παρουσιάζεται στις επιχειρήσεις ως προς τα σημαντικότερα άυλά τους. Οι επιχειρήσεις αποφεύγουν να πραγματοποιήσουν εκτενέστερη αναφορά σε άυλα που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη λειτουργία τους. Μόνον το 35,61% των επιχειρήσεων προβαίνει σε περισσότερες λεπτομέρειες ως προς ένα άυλο ή μία κατηγορία άυλων που είναι σημαντική. Ακόμα και όταν αυτό συμβαίνει, συνήθως περιλαμβάνει μία περιγραφή του άυλου (100%) , ενώ αντίθετα με τα όσα ορίζονται από το ΔΛΠ 38, δεν προσδιορίζεται ξεχωριστά η λογιστική αξία του (μόλις στο 39,2% των επιχειρήσεων την ανέφεραν), αλλά ούτε και ο υπολειπόμενος χρόνος απόσβεσης (μόλις 3,89% των περιπτώσεων).

Εξίσου σπάνια δίνονται διευκρινίσεις για το εάν μία επιχείρηση έχει αποκτήσει άυλα μέσω επιχορήγησης (25,55%), ενώ σε περίπτωση που αυτό συμβαίνει τότε πάντα αναφέρεται η αρχική εύλογη αξία του (100%) αλλά δεν αναφέρεται η σημερινή λογιστική του αξία, ενώ για τη μέθοδο αποτίμησης λαμβάνεται ως δεδομένο ότι γίνεται με τη μέθοδο του κόστους, αφού δεν υπάρχει καμία σχετική αναφορά που να υποδεικνύει το αντίθετο.

Μόνον μία επιχείρηση, για πέντε από τις οκτώ χρήσεις ενημερώνει πως έχει στην κατοχή της άυλα των οποίων η κυριότητα υπόκειται σε όρους (μέσος όρος συμμόρφωσης για την οκταετία 3,13%). Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις βαθμολογήθηκαν με μηδέν για την παράλειψή τους αυτή, καθώς δεν είναι δυνατόν να εξάγει ο αναγνώστης σχετικό συμπέρασμα από παράπλευρες πληροφορίες του δελτίου της επιχείρησης. Η επιχείρηση που ενημέρωσε γι' αυτό, προχώρησε σε περιγραφή του άυλου (100%), ανέφερε τους όρους κυριότητας (100%) και τη λογιστική αξία του άυλου σε 4 από τις 5 χρήσεις (80%).

Όσον αφορά τα ενεχυριασμένα άυλα, το 13,16% των επιχειρήσεων ανέφεραν πως έχουν άυλο στοιχείο το οποίο φέρει βάρη. Αυτές προχώρησαν σε μία περιγραφή του εν λόγω άυλου, αλλά δεν ανέφεραν τη λογιστική του αξία και τους όρους ενεχυρίασης. Για τους ίδιους λόγους με την προηγούμενη περίπτωση, οι υπόλοιπες επιχειρήσεις βαθμολογήθηκαν με μηδέν.

Οι επιχειρήσεις συμμορφώνονται σε μεγάλο βαθμό με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 36. Μόνον μία επιχείρηση υπολογίζει το ανακτήσιμο ποσό της υπεραξίας αφαιρώντας το κόστος διάθεσης από την εύλογη (η οποία διευκρινίζει και πως η εύλογη υπολογίζεται με βάση τις αγοραίες ενδείξεις), ενώ οι υπόλοιπες βασίζονται στην αξία χρήσης για τον υπολογισμό του ανακτήσιμου ποσού τους. Σε μεγάλο ποσοστό αναφέρονται στις παραδοχές που έγιναν, στο πού στηρίζονται οι παραδοχές αυτές, στο εάν οι ταμειακές ροές προβλέπονται βάσει προϋπολογισμού και στο προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε. Παραλείπουν σε μεγαλύτερο βαθμό να αναφερθούν στον συντελεστή ανάπτυξης που χρησιμοποιήθηκε κατά τους υπολογισμούς και να αιτιολογήσουν την επιλογή του.

Τέλος, οι επιχειρήσεις ενθαρρύνονται από το ΔΛΠ 38 να εμφανίζουν προαιρετικά δύο ακόμη γνωστοποιήσεις, δηλαδή να αναφέρουν τα άυλα που έχουν αποσβεστεί πλήρως αλλά εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται και αυτά που ελέγχονται από την επιχείρηση αλλά για κάποιο λόγο δεν πληρούν τις προϋποθέσεις καταχώρησης. Στο εξεταζόμενο δείγμα δεν εμφανίστηκε καμία από τις δύο γνωστοποιήσεις για τις χρήσεις που ελέγχθηκαν. Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε εάν καμία από τις

επιχειρήσεις δεν είχε στη διάθεσή της τέτοιου είδους άυλα και για αυτό δεν έκανε τις σχετικές γνωστοποιήσεις ή εάν, παρότι είχε, απέφυγε τις γνωστοποιήσεις δεδομένου ότι ήταν προαιρετικές.

Να επισημάνουμε στο σημείο αυτό, ότι κατά τη μελέτη των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων παρατηρήθηκαν αναφορές σε άυλες πηγές που προσδίδουν οικονομική αξία και στρατηγικό πλεονέκτημα στην επιχείρηση, όπως πολιτικές που εφαρμόζονται και συμμετοχές σε επιχειρησιακά προγράμματα (π.χ. στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας»), παρόλο που αυτές δεν προβλέπονται ρητά από τα πρότυπα.

Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη πολλά περιθώρια εθελοντικής πληροφόρησης ως προς τα άυλα στοιχεία που συντελούν στην αξία μίας επιχείρησης, ώστε η τελευταία, να μπορέσει να επικοινωνήσει τη σημασία που αυτά έχουν στην πορεία και την προοπτική της. Αυτό θα πρέπει να το λάβουν πολύ σοβαρά υπόψη τους οι ελληνικές επιχειρήσεις, εάν θέλουν να διατηρήσουν ή και να αυξήσουν τα κεφάλαια που αντλούν μέσω του χρηματιστηρίου. Πολλές έρευνες δείχνουν ότι διεθνώς, ολοένα και περισσότερες υγιείς οικονομικές μονάδες στρέφονται στην εθελοντική δημοσίευση επιπρόσθετων πληροφοριών, καθώς αντιλαμβάνονται ότι η καθοριστική σημασία των άυλων δεν αποτυπώνεται πλήρως στους υποχρεωτικούς κανόνες των λογιστικών προτύπων (Abeysekera & Guthrie 2005, Guthrie 2006). Αυτό το παράδειγμα θα πρέπει να ακολουθήσουν και οι ελληνικές επιχειρήσεις καθώς στο ζήτημα της χρηματοδότησης των λειτουργιών τους μέσω των διαπραγματεύσιμων μετοχών πρέπει δυνητικά να ανταγωνιστούν όλες τις επιχειρήσεις του κόσμου.

Τέλος, παρατίθενται κάποιες γενικές παρατηρήσεις που προέκυψαν κατά την ανάγνωση των ετήσιων δελτίων των επιχειρήσεων.

Αρχικά, αξίζει να αναφερθεί ότι παρατηρήθηκε να χρησιμοποιούνται κατά κόρον, αυτοτελή αποσπάσματα του ΔΛΠ 38, ως υπόδειξη ότι η επιχείρηση τα γνωρίζει και τα εφαρμόζει αλλά χωρίς περισσότερες λεπτομέρειες αναφορικά με συγκεκριμένα στοιχεία και μεγέθη της επιχείρησης. Ως προς το σημείο αυτό, η πληροφόρηση ήταν τόσο ομοιογενής ανάμεσα στις επιχειρήσεις, που σχεδόν χάνει την αξία της. Βέβαια,

τα πρότυπα ορίζουν ότι πρέπει να αναφέρονται οι λογιστικές πρακτικές που εφαρμόζονται, ωστόσο το δόκιμο θα ήταν να δίνονται συνδυαστικά με συγκεκριμένα και ποσοτικοποιημένα στοιχεία, εφόσον γίνεται, για να είναι η πληροφόρηση περισσότερο χρήσιμη. Για παράδειγμα η έκφραση «όταν οι λογιστικές αξίες των άυλων περιουσιακών στοιχείων υπερβαίνουν την ανακτήσιμη αξία τους, η διαφορά (ζημία απομείωσης) καταχωρείται άμεσα ως έξοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης» συναντήθηκε σε δελτία πολλών επιχειρήσεων, χωρίς να διευκρινίζεται περαιτέρω εάν τη δεδομένη χρήση ανέκυψε τέτοιο ζήτημα, εάν ναι ποια ήταν η λογιστική αξία, ποια η ανακτήσιμη κλπ. Τέτοιου είδους γενικευμένες πληροφορίες περισσότερο δημιουργούν σύγχυση στους αναγνώστες, παρά πληροφορούν ως προς την πιστή τήρηση των διαδικασιών.

Επιπλέον, πολλές φορές ο αναγνώστης μπορεί να λαμβάνει την απαραίτητη πληροφορία όχι ξεκάθαρα, αλλά μέσω διαδοχικών συνειρμών. Για παράδειγμα, για να εντοπίσει εάν η επιχείρηση έχει αποκτήσει κάποιο άυλο μέσω επιχορήγησης, μπορεί να κατατρέξει στις γνωστοποιήσεις των επιχορηγήσεων και να πληροφορηθεί για τα περιουσιακά στοιχεία ή τα έξοδα που αφορούν. Εάν δεν αναφέρεται κάτι σχετικό μπορεί να συμπεράνει πως δεν έχει αποκτήσει άυλο με αυτό τον τρόπο (αυτή η λογική ακολουθήθηκε στην παρούσα εργασία), και πάλι όμως δεν μπορεί να είναι σίγουρος πως η επιχείρηση έχει αποκτήσει άυλο μέσω επιχορήγησης και έχει παραλείψει να το αναφέρει.

Συμπερασματικά, δίνεται η εντύπωση πως η πληροφόρηση που δίνεται δεν είναι απολύτως σαφής και ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να εμβαθύνει στην ουσία των στοιχείων που του παρατίθενται. Αντιθέτως, η φύση των άυλων περιουσιακών στοιχείων είναι τέτοια που προστάζει πληθώρα λεπτομερών δεδομένων, ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός που υπηρετούν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, δηλαδή διαφάνεια και συγκρισιμότητα της πληροφόρησης. Βέβαια όλα όσα προαναφέρθηκαν δίνονται ως γενικές παρατηρήσεις, ενώ η εξαγωγή συγκεκριμένων συμπερασμάτων ως προς το ζήτημα της ποιότητας είναι πέρα από τα όρια της παρούσας εργασίας. Για να προκύψουν πιο συγκεκριμένα συμπεράσματα θα πρέπει, κατά την ανασκόπηση των ετήσιων δελτίων των επιχειρήσεων, να γίνεται αξιολόγηση της ποιότητας της

κάθε πληροφορίας χωριστά, πιθανώς χρησιμοποιώντας ένα σύστημα διαβάθμισης της πληροφορίας, όπως αυτό που χρησιμοποίησαν οι Gerpott et al.(2008).

3.4 Συμπεράσματα και προτάσεις

Η μελέτη των ετήσιων οικονομικών δελτίων των εισηγμένων επιχειρήσεων που ανήκουν στους κλάδους της τεχνολογίας και των τηλεπικοινωνιών έδειξε πως οι επιχειρήσεις αυτές παρουσιάζουν μερική συμμόρφωση με τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις του ΔΛΠ 38. Δηλαδή, εμφανίζονται επιλεκτικές στη δημοσίευση πληροφοριών ως προς τα άυλα περιουσιακά στοιχεία και συγκεκριμένα, τείνουν να παρουσιάζουν με ποιον τρόπο προκύπτουν τα λογιστικά μεγέθη που εμφανίζουν στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις αλλά αποφεύγουν να δώσουν λοιπές περιφερειακές πληροφορίες, όπως για παράδειγμα εάν η κυριότητά τους διέπεται από όρους. Ο βαθμός συμμόρφωσής τους όμως, σημειώνει μία σταθερά ανοδική πορεία από την πρώτη εφαρμογή των ΔΛΠ στην Ελλάδα το 2005, γεγονός πολύ ενθαρρυντικό ως προς την μελλοντική πορεία του.

Η μερική συμμόρφωση των εταιριών με τις απαιτήσεις γνωστοποίησης του ΔΛΠ 38 είναι ένδειξη της γενικότερης εφαρμογής τους, τόσο σε επίπεδο κατάρτισης των καταστάσεων όσο και ως προς τη συνολική πληρότητα της παρεχόμενης πληροφόρησης. Τα αποτελέσματα αυτά μπορεί να ερμηνευθούν αρνητικά από τους επενδυτές και πιθανώς οι ενδιαφερόμενοι χρήστες να διαβλέπουν σ' αυτά την πρόθεση της διοίκησης να αποκρύψει στοιχεία επιβλαβή για την εικόνα της. Κάτι τέτοιο όμως θα επηρέαζε δυσμενώς την ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων που μπορεί να μην ανταποκρίνονται στην απαιτούμενη πληρότητα, είναι όμως υγιείς και δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα.

Οι περισσότερες από τις έρευνες που έχουν γίνει ανά τον κόσμο, αποδεικνύουν πως η ελλιπής συμμόρφωση με τα ΔΛΠ δεν είναι μία δυσλειτουργία που έχουν να αντιμετωπίσουν μόνον οι ελληνικές επιχειρήσεις. Από την άλλη, καταγράφεται μία στροφή πολλών επιχειρήσεων στην εθελοντική παράθεση πληροφοριών, καθώς θεωρούν ανεπαρκή την ενημέρωση που προβλέπουν τα πρότυπα. Καθώς οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν δυνητικά να ανταγωνιστούν όλες τις επιχειρήσεις του κόσμου στο

θέμα της χρηματοδότησής τους μέσω των μετοχών, δεν πρέπει να επαναπαυτούν από τα στοιχεία που δείχνουν ότι η μερική πληροφόρηση είναι ένα ζήτημα με παγκόσμιες διαστάσεις, αλλά πρέπει να παραδειγματιστούν από εκείνες τις εταιρίες που επιδιώκουν την καλύτερη δυνατή πληροφόρηση των επενδυτών και επεκτείνουν την ενημέρωση που παρέχουν.

Επομένως, χρειάζεται να δοθεί η πρέπουσα βαρύτητα στην πληροφόρηση που παρέχεται μέσω των γνωστοποιήσεων, αφού αυτές αποτελούν το κυριότερο μέσο με το οποίο μπορεί μία εταιρία να επικοινωνήσει την εύρυθμη λειτουργία και τις προοπτικές ανάπτυξής της. Οι εταιρίες θα πρέπει να επιδιώκουν την πλήρη και ουσιαστική ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών (Stakeholders), για να τους διευκολύνουν στη διαδικασία σύγκρισης και επιλογής της καλύτερης επένδυσης των κεφαλαίων τους. Για αυτό και είναι αναγκαίο να παρουσιάζονται όλες οι πληροφορίες που ορίζονται από τα πρότυπα, αλλά να παρουσιάζεται και κάθε άλλη πληροφορία που μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Επομένως, πέρα από την πρόοδο που πρέπει να γίνει ως προς την πιστή τήρηση των όσων προβλέπουν τα πρότυπα, προτείνεται στις επιχειρήσεις να προχωρούν και στη δημοσίευση εθελοντικής πληροφόρησης, εάν κρίνουν πως διαφορετικά δεν αποτυπώνονται ακριβδίκαια η τρέχουσα χρηματοοικονομική τους θέση και οι προοπτικές εξέλιξής τους, ώστε να μην υπονομεύεται στο ελάχιστο η βιωσιμότητα και η ανταγωνιστικότητά τους. Το υψηλό επίπεδο πληροφόρησης μπορεί να βοηθήσει ποικιλοτρόπως στην τόνωση της επιχείρησης, μέσω της μείωσης του κόστους κεφαλαίου, της αύξησης της τιμής της μετοχής και της αύξησης του λόγου της αγοραίας προς τη λογιστική αξία.

Η παρούσα μελέτη κάλυψε ένα αρχικό στάδιο μόνον για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με τις πρακτικές των ΔΛΠ και υπάρχουν ακόμη πολλά περιθώρια έρευνας προς τον σχηματισμό μίας ολοκληρωμένης εικόνας σε σχέση με την πληροφόρηση που δημοσιεύουν οι ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις.

Μερικές προτάσεις για μελλοντική έρευνα δίνονται στη συνέχεια:

- ✓ Στην παρούσα μελέτη δόθηκε μια πρώτη εντύπωση ως προς την ποιότητα της παρεχόμενης ενημέρωσης, ωστόσο θα ήταν χρήσιμο να πραγματοποιηθούν έρευνες που να αξιολογούν σε βάθος την ποιότητα της πληροφόρησης, μέσω ενός συστήματος διαβάθμισης της κάθε γνωστοποίησης, ανάλογα με το πόσο χρήσιμη και ουσιώδης είναι.
- ✓ Μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να ασχοληθούν με τη συγκριτική παράθεση του κόστους συλλογής πληροφοριών για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία σε σχέση με το όφελος που μπορεί να αποφέρουν, καθώς το κόστος συλλογής πληροφοριών είναι ένας παράγοντας που λαμβάνεται υπόψη κατά τη συγκρότηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των σημειώσεων.
- ✓ Τέλος, η έρευνα μπορεί να στραφεί στην πλευρά των ενδιαφερόμενων μερών και να αναδειχθούν όλες εκείνες οι πληροφορίες που οι τελευταίοι θεωρούν ότι θα ήταν χρήσιμο να δημοσιεύει μία εταιρία ως προς τα άυλα περιουσιακά της στοιχεία. Θα εντοπιστούν έτσι οι πληροφορίες εκείνες στις οποίες αποδίδουν αξία οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και μπορεί να προκύψουν σημαντικές προτάσεις για τη μελλοντική αναμόρφωση του ΔΛΠ 38.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ντζανάτος Δ., (2008α), Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και οι διαφορές τους από τα ελληνικά , Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα

Bartlett, C.A. and Ghoshal, S., (1998) *Managing Across Borders: The Traditional Solution*, Harvard Business School Press, Boston

Bianchi P., Labory S., (2004) *The Economic Importance of Intangible Assets*, Ashgate, Aldershot

Blair M. and Wallman A., (2000) *Unseen Wealth: Report of the Brookings Task Force on Understanding Intangible Sources of Value*, The Brookings Institution Press, Washington DC

Carroll A., (1996) *Business and Society: Ethics and Stakeholder Management*, 3rd ed., South-Western College Publishing, Cincinnati

Daum J.H., (2002) *Intangible Assets and Value Creation* , John Wiley & Sons Ltd, Chichester

Edvinsson L. & Malone S., (1997) *Intellectual Capital: Realizing your Company's True Value By Finding its Hidden Brainpower*, 1st edition, Harper Collins Publishers, New York

Freeman R. Edward, (1984) *Strategic Management: A Stakeholder Approach*, Pitman Publishing, Boston

Grant Thornton, (2009), *Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (I.F.R.S.)*, Τόμοι A & B, 3η έκδοση, Αθήνα 85

Hand, J. & Lev, B., (2003), “Intangible Assets: Values, Measures and Risks”, Oxford University Press, Oxford, UK

Lev, B., (2001), *Intangibles: Management, Measurement and Reporting*, Washington D.C.: Brookings Institution Press

Senge, P.M., (1990), *The Fifth Discipline*, Doubleday Currency, New York

Stewart T.A., (1997) *Intellectual Capital - the New Wealth of Organizations*, Nicholas Brealey Publishing House, London

Teece D., (2003) *Essays in Technology Management and Policy*, World Scientific, USA

Zambon S., (2004), “Intangibles and Intellectual Capital: an Overview of the Reporting Issues and some Measurement Models”, in Bianchi P. & Labory S. (Eds), *The Economic Importance of Intangible Assets*, Ashgate, Aldershot, pp. 153-83

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Abeysekera, I., (2003), “Accounting for Intellectual Assets and Intellectual Liabilities”, *Journal of Human Resource Costing and Accounting*, Vol7, No3 pp. 7-14

Abeysekera I. and Guthrie J., (2002), “An Updated Review of Literature on Intellectual Capital Reporting”, paper presented at the 16th Australian and New Zealand Academy of Management (ANZAM) Conference, 4-7 December Beechworth, Australia

Abeysekera I. & Guthrie J., (2005), “An Empirical Investigation of Annual Reporting Trends of Intellectual Capital in Sri Lanka”, *Critical Perspectives on Accounting*, Vol16, No2, pp. 151-63

Aboody D. & Lev, B., (2001), “R&D Productivity in the Chemical Industry”, working paper, New York, NY

Arthur W.B., (1996), “Increasing Returns and The New World of Business”, *Harvard Business Review*, July-Aug, pp. 100-109

Awano M., Franklin M. “Measuring Investment in Intangible Asset in UK: Results from a New Survey”, *Economic and Labor Market Review*, Vol2, No 7, July 2010. pp. 66-71

Ball R., Kothari S.P., Robin A., (2000), “The Effect of International Factors of Properties of Accounting Earnings”, *Journal of Accounting and Economics*, Vol29, No1, pp. 1-51

Barth, M.E, Kasznik, R. & Mc Nichols M.F., (2001), “Analyst Coverage and Intangible Assets”, *Journal of Accounting Research*, Vol39, pp. 1–34

Bond, S.R. & Cummins, J.G., (2000), “The Stock Market and Investment in the New Economy: Some Tangible Facts and Intangible Fictions”, *Brooking Papers on Economic Activity*, Vol31, No 1, pp. 61-124

Carlson, P., (1997) “Advancing The Harmonization of International Standards: Exploring an Alternative Path”, *The International Journal of Accounting*, Vol32 No.3, pp. 357-378

Clarkson, D.M., Ferguson, C., Hall, J., (2003), “Auditor Conservatism and Voluntary Disclosure: Evidence from the Year 200 Systems Issue”, *Accounting and Finance*, Vol43, No1, pp. 21-40

Cowey, M., (1999), “What is a Knowledge Company?”, *New Zealand Management*, Vol 46, No 11, pp. 106-7

Daske, H., Hail L., Leuz C., Verdi R., (2008) “Mandatory IFRS Reporting around the World: Early Evidence on the Economic Consequences”, *Journal of Accounting Research*, Vol46, No5

Eckstein, C., (2004), “The Measurement and Recognition of Intangible Assets: Then and Now”, *Accounting Forum*, Vol28 pp. 139 -158

Gerpott, T., Thomas, S. Hoffman, A., (2008), “Intangible Asset Disclosure in the Telecommunications Industry”, *Journal of Intellectual Capital*, Vol9, No1, pp. 37-61

Healy M. & Palepu G., (1993), “The Effects of Firm’s Financial Disclosure Strategies on Stock Prices”, *Accounting Horizons*, Vol7, No1, pp. 1-11

Hunter, L., Webster, E., Wyatt, A., (2005), “Measuring Intangible Capital: A Review of Current Practice”, *Australian Accounting Review*, Vol15, No2, pp. 4-22

Hussi, T., (2004), “Reconfiguring Knowledge Management-Combining Intellectual Capital, Intangible Assets and Knowledge Creation”, *Journal of Knowledge Management*, Vol8, No2, pp. 36-52

Kaplan N. & Norton D., (1996), “The Balanced Scorecard-Measures that Drive Performance”, *January/February, Harvard Business Review*, pp. 71- 79

Lipe, M.G. and Salterio, S.E., (2000), “The Balanced Scorecard: Judgmental Effects of Common and Unique Performance Measures”, *The Accounting Review*, Vol75, No3, pp. 283-29

Lev, B., Zarkowin, P., (1997), “The Boundaries of Financial Reporting and How to Extend them”, *Journal of Accounting Research*, Vol37, No2, pp. 353-385

Lev, B., (2005), “Intangible Assets: Concepts and Measurements”, *Encyclopedia of Social Management*, Vol2, pp. 299-305

Lev B., Sougiannis T., (1996), “The Capitalization, Amortization and Value Relevance of R&D”, *Journal of Accounting and Economics*, Vol21, No1, pp. 107-138

Lev, B. & Zambon S., (2003) “Intangibles and Intellectual Capital: an Introduction to a Special Issue”, *European Accounting Review*, 12:4, pp. 597-603

Malhotra, Y., (2002), “Knowledge Assets in the Global Economy: Assessment of National Intellectual Capital”, *Journal of Global Information Management*, Vol8, No3 , pp. 5-15

Margolis, J.D., Walsh, J.P., (2003), “Misery loves Companies: Rethinking Social Initiatives by Business”, *Administrative Science Quarterly*, Vol48, No2, pp. 268-305

Orlitzky, M., Schmidt, F.L., Rynes S.L., (2003) “Corporate Social and Financial Reform: a meta analysis”, *Organization Studies*, Vol 24, No3, pp. 403-441

Perdini, M., (2009), “Human Capital Convergences in Intellectual capital and Sustainability Reports”, *Journal of Intellectual Capital*, Vol8, No2, pp346-366

Pulic, A., (2004), “Intellectual Capital- Does it Create or Destroy Value?”, *Measuring Business Excellence*, Vol8, No1, pp. 62-68

Rastogi, S., (2000), “Sustaining Enterprise Competition-Is Human Capital the Answer?”, *Human System Management*, Vol19, No3, pp. 193-204

Skinner, D.J., (2008) “Accounting for Intangibles – A Critical Review of Policy Recommendations”, *Accounting and Business Research*, Vol38, Is3, pp191-204

Street D., Bryant S., (2000), “Disclosure Level and Compliance with IASs: A Comparison of Companies With and Without US Listings and Filings”, *The International Journal of Accounting*, Vol35, No3, pp. 305-329

Wines, G. & Ferguson, C., (1993), “An Empirical Investigation of Accounting Methods for Goodwill and Identifiable Intangible Assets: 1985 to 1989”, *Abacus*, Vol29, Is1, pp. 90-105

Ulrich, D., (1998), “Intellectual Capital = Competence x Commitment”, *School of Business, University of Michigan, Sloan Management Review*, Vol39, No2, pp. 15-26

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ											
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΑΝΑ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2005 - 2012											
			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Μ.Ο. ΣΥΜ/ΣΗΣ ΑΝΑ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ
	ΣΧΟΛΙΑ	I. ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ									
		ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΛΗΡΟΥΝΤΑΙ									
K1	Θεωρείται ότι δεν πληρείται εφόσον δεν υπάρχει διαχωρισμός για καμία περίπτωση άυλου	Ξεχωριστή παράθεση πληροφοριών για εσωτερικώς δημιουργούμενα και άλλα άυλα	0,4211	0,35	0,3333	0,5	0,55	0,4	0,45	0,47	0,4343
K2	Θεωρείται ότι πληρείται εφόσον δεν αναφέρεται κάτι για άυλα αόριστης διάρκειας	Ξεχωριστή πληροφόρηση για άυλα περιορισμένης και άυλα αόριστης διάρκειας	0,8947	0,9	0,8095	0,85	0,85	0,85	0,8	0,8	0,8443
		1.1 ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΕΣ									
		1.1.1 ΓΙΑ ΤΑ ΑΥΛΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ									
		A) ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ									
1		Συντελεστές απόσβεσης ή διάρκεια ωφέλιμης ζωής	0,9474	0,9	0,9048	1	1	1	1	1	0,969
2		Μέθοδοι απόσβεσης	0,9474	0,9	0,9048	1	1	1	1	1	0,969
3		Αξίες κτήσης	0,8945	0,95	0,9048	1	1	1	1	1	0,9687
4		Λογιστική αξία προ αποσβέσεως	0,8945	0,9	0,8571	1	1	1	1	1	0,9565
5		Συσσωρευμένες αποσβέσεις	0,9474	0,95	0,9048	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95	0,944
6		Αποσβέσεις περιόδου - πώς κατανομούνται στα Α/Χ	0,8945	0,9	0,8571	1	1	1	1	1	0,9565
		B) ΠΙΝΑΚΑΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΑ ΕΞΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:									
7		Υπόλοιπο έναρξης	0,8945	0,95	0,9048	1	1	1	1	1	0,9687
8		Προσθήκες (από αγορά, συνενώσεις, ιδιοπαραγωγή κ.τ.λ.)	0,9474	0,9	0,9048	1	1	1	1	1	0,969
9		Μειώσεις - προοριζόμενα για πώληση	1	0,9167	1	1	1	1	1	1	0,9896
10	εξετάζεται η εφαρμογή του εφόσον αναφερθεί ότι υπάρχει λόγος αναπροσαρμογής	Αυξήσεις από αναπροσαρμογές					1				1
11	εξετάζεται η εφαρμογή του εφόσον αναφερθεί ότι υπάρχει ζήτημα απομείωσης	Μειώσεις από απομείωση	0	0		1	1	1	1	1	0,7143

Μεταπτυχιακό στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

12	εξετάζεται η εφαρμογή του εφόσον αναφερθεί ότι υπάρχει ζήτημα αναστροφής απομείωσης	Αναστροφή απομείωσης									
13	εξετάζεται η εφαρμογή του εφόσον αναφερθεί ότι υπάρχει λόγος αναπροσαρμογής	Αυξήσεις - Μειώσεις από αναπροσαρμογή στα αποτελέσματα									
14		Αποσβέσεις	0,8888	0,9	0,8095	0,9	1	1	1	1	0,9373
15	εξετάζεται η εφαρμογή του εφόσον υπάρχει ζήτημα συναλλαγματικών διαφορών	Συναλλαγματικές διαφορές	1	1	1	1	1	1	1	1	1
16		Λοιπές κινήσεις	1	0,5	1		1	1	1	1	0,8125
17		Υπόλοιπο λήξης	0,9474	1	0,9524	1	1	1	1	1	0,9875
18	Θεωρείται ότι πληρείται εφόσον υπάρχει ξεχωριστή αναφορά σε άυλα όπως το λογισμικό	Γ) ΓΙΑ ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΑΥΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	0,2632	0,2	0,2857	0,45	0,4	0,35	0,45	0,4500	0,3561
19		Λογιστική αξία	0,2	0	0,3333	0,3333	0,625	0,7143	0,4444	0,4853	0,392
20		Περιγραφή	1	1	1	1	1	1	1	1	1
21		Υπολειπόμενος χρόνος απόσβεσης	0,2	0	0	0,1111	0	0	0	0	0,0389
		1.1.2 ΑΥΤΑ ΜΕ ΑΟΡΙΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ									
22		Άυλα με αόριστη διάρκεια ζωής - Λόγοι	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		1.1.3 ΛΟΠΗΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ									
23	Θεωρείται ότι πληρείται όταν η επιχείρηση αναφέρει περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποκτηθεί μέσω επιχορήγησης και είτε συμπεριλαμβάνονται είτε όχι	Δ) ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ	0,1579	0,25	0,2857	0,45	0,15	0,25	0,25	0,25	0,2555
24	Εφαρμογή των γνωστοποιήσεων 24 έως 26 εξετάζεται μόνο εφόσον υπάρχουν άυλα που αποκτήθηκαν μέσω επιχορήγησης	Αρχική εύλογη αξία							1		1
25		Λογιστική αξία σήμερα							0		0
26		Τρόπος αποτίμησης (Κόστος ή μέθοδος αναπροσαρμογής)							0		0
27	Θεωρείται ότι δεν πληρείται εφόσον δεν γίνεται καμία αναφορά από την επιχείρηση	Ε) ΓΙΑ ΑΥΤΑ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ Η ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ ΥΠΟΚΕΙΤΑΙ ΣΕ ΟΡΟΥΣ	0	0	0	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,0313
28		Περιγραφή				1	1	1	1	1	1
29		Λογιστική αξία				0	1	1	1	1	0,8
30		Όροι				1	1	1	1	1	1

Μεταπτυχιακό στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

31	Θεωρείται ότι πληρείται όταν η επιχείρηση αναφέρει περιουσιακά στοιχεία που έχουν δοθεί ως εγγυήσεις και είτε συμπεριλαμβάνονται είτε όχι	ΣΤ) ΓΙΑ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΜΕΝΑ ΑΥΛΑ	0,1579	0,15	0,0952	0,2	0,05	0,1	0,15	0,15	0,1316
32	Εφαρμογή των γνωστοποιήσεων 32 έως 34 εξετάζεται μόνο εφόσον υπάρχουν ενεχυριασμένα άυλα	Περιγραφή	1						1	1	1
33		Λογιστική αξία	0						0	0	0
34		Όροι	0						0	0	0
35		Ζ) ΑΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΑΥΛΩΝ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Για τις γνωστοποιήσεις 36 έως 40, ελέγχεται η εφαρμογή τους μόνο εφόσον αναφέρεται πως ακολουθείται η μέθοδος της αναπροσαρμογής	Η) ΓΙΑ ΑΥΛΑ ΠΟΥ ΑΠΟΤΙΜΩΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ									
36		Ημερομηνία έναρξης μεθόδου									
37		Λογιστική αξία τέλους									
38		Λογιστική αξία αν είχε εφαρμοστεί η μέθοδος του κόστους									
39		Μέθοδοι και παραδοχές αποτίμησης									
40		Αποθεματικά αναπροσαρμογής και περιορισμοί διανομής τους									
41		Θ) ΕΞΟΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΟΥ ΜΕΤΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΑ Α/Χ	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		1.1.4 ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ									
	Για τις γνωστοποιήσεις 42 έως 45, ελέγχεται η εφαρμογή τους μόνο εφόσον υπάρχει ζήτημα απομείωσης όπου κατηγορία, μία ομάδα όμοιων περιουσιακών στοιχείων ως προς τη φύση και τη χρήση τους - όπως εμφανίζονται στον ισολογισμό	Ι) ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ - ΔΛΠ 36 - ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΥΛΩΝ	1			1	1	1		1	1
42	οι πληροφορίες αυτές μπορεί να εμφανίζονται στον πίνακα λογιστικής συμφωνίας, για τη μετάβαση από το ποσό έναρξης στο ποσό λήξης	Ζημίες απομείωσης περιόδου που καταχωρήθηκαν στα Α/Χ	0			0	0,4	0,5	1	1	0,4833
43		Αναστροφές απομείωσης που αναγνωρίστηκαν στα Α/Χ									

Μεταπτυχιακό στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

44		Ζημιές απομείωσης για τα αναπροσαρμοσμένα άυλα που αναγνωρίστηκαν στην ΚΘ									
45		Αναστροφές ζημιών απομείωσης για τα αναπροσαρμοσμένα άυλα που αναγνωρίστηκαν στην ΚΘ									
		Κ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΞΙΑ ΠΟΥ ΕΠΗΜΕΡΙΣΤΗΚΕ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ	1	1	1	1	1	1	1	1	1
46		Λογιστική αξία υπεραξίας	1	1	1	1	1	1	1	1	1
47		Λογιστική αξία άυλων αόριστης διάρκειας	1								1
48		Βάση υπολογισμού ανακτήσιμου ποσού	0,5		1	1	1	1	1	1	0,9286
49		1) εάν ανακτήσιμο ποσό = εύλογη αξία - κόστος διάθεσης			1	1	1	1	1	1	1
50		εάν η εύλογη υπολογίστηκε με βάση τις αγοραίες ενδείξεις			1	1	1	1	1	1	1
51		εάν όχι, τις παραδοχές που έκανε η διοίκηση									
52		εάν είναι πιθανή η μεταβολή μίας παραδοχής τότε:									
53		κατά πόσο το ανακτήσιμο ποσό θα υπερβεί τη λογιστική αξία									
54		η βαρύτητα που δόθηκε στην παραδοχή									
55		το ποσό κατά το οποίο πρέπει να αλλάξει η αξία που δόθηκε στη βασική παραδοχή, ώστε το ανακτήσιμο ποσό να είναι ίσο με τη λογιστική αξία									
56		2) εάν το ανακτήσιμο ποσό βασίζεται στην αξία χρήσης	1	1	1	1	1	1	1	1	1
57		τις παραδοχές για την πορεία των ταμειακών ροών	1	1	1	0,6666	1	1	0,5	0,6666	0,8542
58		για κάθε βασική παραδοχή, εάν βασίζεται σε ιστορικά στοιχεία ή εξωτερικά δεδομένα	1	1	1	0,6666	1	1	0,5	0,6666	0,8542
59		αν οι ταμειακές ροές προβλέπονται βάσει προϋπολογισμού	1	1	1	1	1	1	0,5	1	0,9375
60		ο συντελεστής ανάπτυξης που χρησιμοποιήθηκε και η αιτιολογία της επιλογής του	0,5	0	1	0,6666	1	1	0,5	0,6666	0,6667
61		το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε	1	1	1	0,6666	1	1	0,5	0,6666	0,8542
	Για τις γνωστοποιήσεις 62 έως 65, ελέγχεται η εφαρμογή τους μόνο εφόσον υπάρχει ζήτημα αλλαγής εκτίμησης	Λ) ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΕ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΩΖ/ΜΕΘΟΔΟΥ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ/ΥΑ - ΔΛΠ 8	1				1	1	1	1	1
62		Είδος αλλαγής						0	0	0	0
63		Ποσό επίδρασης στη						1	1	1	1

Μεταπτυχιακό στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

	χρήση										
64	Ποσό επίδρασης στις επόμενες χρήσεις - εάν είναι εφικτό							0	0	0	0
65	Αν δεν μπορεί να εκτιμηθεί η επίδραση στις επόμενες χρήσεις, το λόγο							0	0	0	0
	1.2 ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΕΣ										
66	Άυλα που αποσβέστηκαν πλήρως αλλά χρησιμοποιούνται										
67	Άυλα που ελέγχονται από την επιχείρηση αλλά δεν πληρούν τις προϋποθέσεις καταχώρισης										
	ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ	0,6616	0,6572	0,6479	0,7201	0,7228	0,7225	0,7021	0,7104	0,6931	